

Saj, Marek

Zewnętrzna i wewnętrzna struktura żeńszego Zakonu Najświętszego Odkupiciela

Studia Redemptorystowskie nr 8, 255-291

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Marek Saj CSsR
UKSW – Warszawa
WSD Redemptorystów – Tuchów

ZEWNĘTRZNA I WEWNĘTRZNA STRUKTURA ŻEŃSKIEGO ZAKONU NAJŚWIĘTSZEGO ODKUPICIELA

Wprowadzenie

Pośród wielkiego bogactwa instytutów życia konsekrowanego istniejących w Kościele znaczące i wyjątkowe miejsce zajmują zakony kontemplacyjne. Ten rodzaj życia Bogu poświęconego jest wyraźnie zauważany i doceniany przez kolejnych papieży. Ojciec święty Paweł VI powiedział do sióstr kamedulek, które odwiedził w czasie odprawiania Stacji wielkopostnej u Świętej Sabiny 23 marca 1966 roku: „Kościół patrzy na was, ponieważ poświęciliście się temu rodzajowi życia, aby trwać w nieustannej rozmowie z Panem, aby uzdalniać się do coraz lepszego rozumienia Jego głosu. (...) Wy, zakonnice kontemplacyjne, oddałyście się Bogu, który was całkowicie pochłonął. A więc, w was Kościół wypowiada się w sposób najdoskonalszy. Można powiedzieć, że znajdujecie się jakby u jego szczytu”¹. Na szczególną uwagę w życiu Kościoła tych zakonnych instytutów bardzo często zwracał uwagę Jan Paweł II. W adhortacji apostołskiej *Vita consecrata* pisał, że „życie mniszek klauzurowych, oddających się przede wszystkim modlitwie, ascezie i gorliwej trosce o rozwój życia duchowego, nie jest niczym innym, jak dążeniem do niebieskiego Jeruzalem, zapowiedzią Kościoła eschatologicznego, trwającego niezmiennie w posiadaniu i kontemplacji Boga”². Wymowne są także inne słowa tego papieża: „Zakony nie utrudniały mi życia. Ze wszystkimi miałem dobre kontakty, uznając w nich wielką pomoc w misji biskupa. Mam tu na myśli także to wielkie zaplecze duchowe, jakie stanowią zakony kontempla-

¹ Paweł VI, *Na Górze Przemienienia*. Przemówienie do kamedulek, 23 marca 1966, w: Paweł VI, *Charyzmat życia zakonnego. Przemówienia i dokumenty*, wybór i oprac. A. Żuchowski, T. Sułowska, Poznań–Warszawa 1974, s. 102.

² Jan Paweł II, *Adhortacja apostołska Vita consecrata*, O życiu konsekrowanym i jego misji w Kościele i w świecie, 25 marca 1996, nr 59.

cyjne. (...) Jestem przekonany, że nieustannie, na całym globie ziemskim, (...) nie przestają służyć Kościołowi powszechnemu przez swe oddanie, milczenie i głęboką modlitwę”³. Benedykt XVI również poświęca im uwagę w swoich wystąpieniach. Nade wszystko podkreśla ich ciągłą i wspólnotową modlitwę, poprzez którą nieprzerwanie wstawiają się do Boga za całą ludzkość⁴. Papież ten celowo powtarza pojawiające się często pytania o sens takiego zamkniętego życia, o pozbawianie w ten sposób innych wsparcia i niewykorzystanie swoich umiejętności i doświadczeń, by im przyjść z pomocą. Pyta dalej o skuteczność modlitwy wobec tylu ludzkich problemów. Powtarzanie takich pytań jest prowokacją, aby pokreślić wartość życia w klasztorach i pustelniach. Ojciec święty wyjaśnia, że dla takiego skarbu, jakim jest Ewangelia, warto zostawić wszystko. Podkreśla, że dzisiaj właśnie takie miejsca, jakby oazy, są potrzebne, pozornie bezużyteczne, a jednak korzystają z nich nawet ci, którzy nie wiedzą o ich istnieniu⁵. Papież uznaje ten rodzaj życia za bardzo atrakcyjny i pociągający, biorąc pod uwagę stresujący styl życia dzisiejszego człowieka⁶.

O tym wyjątkowym miejscu zakonów kontemplacyjnych w Ludzie Bożym świadczą także liczne kościelne dokumenty im poświęcone. Należy tutaj wymienić nade wszystko instrukcję o życiu kontemplacyjnym i o klauzurze mniszek Kongregacji Zakonów i Instytutów Świeckich *Venite seorsum*⁷, dokument Kongregacji Zakonów i Instytutów Świeckich dotyczący kontemplacyjnego wymiaru życia zakonnego *Dimensio contemplativa*⁸, czy też instrukcję Kongregacji Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego o życiu kontemplacyjnym

³ Jan Paweł II, *Wstańcie, chodźmy!*, Kraków 2004, s. 97. Warto tutaj wspomnieć, że papież Benedykt XVI podczas przemówienia do polskich biskupów przywołał te słowa swego poprzednika, co z pewnością należy odbierać jako wzięcie ich za swoje. Zob. Benedykt XVI, *Ewangelizacja zadaniem wszystkich*. Przemówienie do II grupy biskupów polskich przybyłych z wizytą ad limina Apostolorum, 3 grudnia 2005, Rzym, „L'Osservatore Romano” 2 (2006), s. 32.

⁴ Por. Benedykt XVI, *Powołania w służbie Kościoła misyjnego*. Orędzie na XLV Dzień Modlitw o powołania, Watykan, 3 grudnia 2007, „L'Osservatore Romano” 3 (2008), s. 7.

⁵ Por. tenże, *Znaczenie zakonów kontemplacyjnych*. Rozważnie podczas niedzielnej modlitwy Anioł Pański, Rzym, 19 listopada 2006, „L'Osservatore Romano” 1 (2007), s. 46.

⁶ Por. tenże, *Spotkanie z duchowieństwem diecezji Aosta*, Introd, 25 lipca 2005, „L'Osservatore Romano” 10 (2005), s. 39.

⁷ Kongregacja Zakonów i Instytutów Świeckich, Instrukcja o życiu kontemplacyjnym i o klauzurze mniszek *Venite seorsum*, 15 sierpnia 1969, AAS 61 (1969), s. 674–690. Tekst polski w: Paweł VI, *Charzmat życia zakonnego. Przemówienia i dokumenty*, dz. cyt., s. 283–302.

⁸ Kongregacja Zakonów i Instytutów Świeckich, Kontemplacyjny wymiar życia zakonnego, *Dimensio contemplativa*, 12 sierpnia 1980, w: *Leges Ecclesiae post Codicem Iuris Canonici editae, collegit, digessit notisque ornavit X. Ochoa*, t. VI, Roma 1987, nr 4790. Tekst polski w: Jan Paweł II, *O życiu zakonnym. Przemówienia. Listy apostolskie. Instrukcje*, wybór i oprac. E. Weron, A. Jaroch, Poznań–Warszawa 1984, s. 401–419.

i klauzurze mniszek *Verbi sponsa*⁹. Ponadto w wielu dokumentach poświęconych różnym zagadnieniom życia konsekrowanego znaleźć można odwołania wprost odnoszące się do życia kontemplacyjnego. Jest więc ono istotną częścią Kościoła, pokazującą, jak łączyć apostołstwo z kontemplacją¹⁰.

W Polsce istnieją 84 wspólnoty kontemplacyjne należące do różnych instytutów zakonnych¹¹. Pośród nich znajdujemy żeński Zakon Najświętszego Odkupiciela – Ordo Sanctissimi Redemptoris (OSsR), którego członkinie popularnie nazywane są redemptorystkami. Zakon Najświętszego Odkupiciela został założony w Scali w ówczesnym Królestwie Neapolitańskim 31 maja 1731 roku przez siostrę Marię Celeste Crostarosę¹². Ona to właśnie zrehabilitowała reguły tego zakonu, dlatego też słusznie można nazywać ją założycielką. Kierownikiem powstającego dzieła był biskup Castellammare Tomasz Falcoia, a św. Alfons Maria de Liguori niezastąpionym współpracownikiem. Matka Celeste zmuszona była do opuszczenia Scali i przybyła do Foggii, gdzie w 1738 roku założyła klasztor Najświętszego Zbawiciela, w którym zachowywano pierwotną regułę. Równoległe do zakonu mniszek św. Alfonsa założył w 1732 roku w tej samej miejscowości męskie Zgromadzenie Najświętszego Zbawiciela¹³.

⁹ Kongregacja Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, Instrukcja o życiu kontemplacyjnym i klauzurze mniszek *Verbi sponsa*, 13 maja 1999, Pallottinum 1999.

¹⁰ Por. Sobór Watykański II, Dekret o przystosowanej do współczesności odnowie życia zakonnego *Perfectae caritatis* (dalej: PC), nr 5.

¹¹ Według ostatnich danych Sekretariatu Konferencji Wyższych Przełożonych Żeńskich Zgromadzeń Zakonnych w Polsce istnieją następujące żeńskie klasztory kontemplacyjne: SS. Benedytkiny (Drohiczyn, Jarosław, Krzeszów Kamiennogórski, Łomża, Przemyśl, Sierpc, Niepołomice, Wołów, Krokowa), SS. Benedytkiny Sakramentki (Siedlce, Warszawa, Wrocław), SS. Bernardynki (Brzeziny, Chęciny, Kraków, Łowicz, Łódź, Bodzentyn, Warta, Wieluń, Zakliczyn), SS. Dominikanki (Kraków, Grodzisk Mazowiecki, Przyrów), SS. Kamedułki (Tyszowice, Złoczew), SS. Kapucynki (Brwinów, Kraków, Lipniki, Ostrów Wielkopolski, Przasnysz, Szczytno), SS. Karmelitanki Bose (Borne Sulinowo, Częstochowa, Ciecierzyn, Elbląg, Gdynia–Orłowo, Gniezno, Katowice, Kielce, Kodeń, Kraków – dwa klasztory, Łasin, Łódź, Kalisz, Miński Mazowiecki, Oświęcim, Poznań, Przemyśl, Rzeszów, Dywity k. Olsztyna, Szczecin–Gołęcino, Tarnów, Koronowo, Warszawa, Elk, Włocławek, Wrocław, Zakopane), SS. Klaryski (Kalisz, Kraków, Wiskitki, Sandomierz, Skaryszew, Stary Sącz, Zamość), SS. Klaryski od W.A. (Bydgoszcz, Elbląg, Hajnówka, Kęty, Kłodzko, Niewy, Słupsk, Ząbkowice Śląskie), SS. Norbertanki (Trzyciąż, Kraków), SS. Redemptorystki (Bielsko-Biała), SS. Służebnice Ducha Świętego od W.A. (Nysa), SS. Szentszackie W.A. (Świder k. Warszawy), SS. Wizytki (Jasło, Kraków, Rybnik, Warszawa). Zob. *Konferencje Wyższych Przełożonych Instytutów Zakonnych w Polsce*, Warszawa, wrzesień 2009, s. 21–27.

¹² Dostępne w języku polskim publikacje dotyczące życia i duchowości Matki Celeste Crostarosy: M.C. Crostarosa, *Autobiografia*, Bielsko-Biała 1997; M.C. Crostarosa, *Rozmowy duszy z Jezusem. Stopnie modlitwy*, Kraków 1997; *Duchowość s. Marii Celeste Crostarosa*, Kraków 2000; D. Capone, *Historia pewnej duszy*, Kraków 2005.

¹³ Zgromadzenie Najświętszego Odkupiciela (Congregatio Sanctissimi Redemptoris), w Polsce znane jako redemptoryści, założone zostało przez św. Alfonsa Marię de Liguoriego w 1732 roku w Scali koło Neapolu we Włoszech. Jest kleryckim, zakonnym instytutem misyjnym, różnych obrządków, na prawie papieskim i z przywilejem egzempcji, którego celem jest: „Iść za przykładem Zbawiciela Jezusa Chrystusa, głosząc słowo Boże ubogim, tak jak On to o sobie powiedział: Posłał Mnie gło-

Stolica Apostolska w roku 1749 zmieniła tę nazwę na „Zgromadzenie Najświętszego Odkupiciela”, by je odróżnić od innego istniejącego już zgromadzenia zakonnego, które miało taką właśnie zatwierdzoną wcześniej nazwę. Ze względu na wspólne początki i analogiczny cel obydwu instytutów Stolica Apostolska, zatwierdzając 8 czerwca 1750 roku zakon żeński, również zmieniła jego nazwę na „Zakon Najświętszego Odkupiciela”¹⁴.

Jak każdy instytut życia konsekrowanego, tak i omawiany zakon ma swoje godło. Godło Zakonu Najświętszego Odkupiciela stanowi „krzyż łaciński, na niebieskim tle, z włócznią i gąbką na trzcinie, ustawionym na trzech pagórkach; po prawej stronie monogram Jezusa (IS), a po lewej Maryi (MA). Nad krzyżem znajduje się oko otoczone złocistymi promieniami, a nad nim koronka markizów. Całość otaczają: gałązka laurowa i gałązka oliwna oraz napis: »Copiosa apud Eum Redemptio« (Obfite u Niego Odkupienie)”¹⁵.

Siostry należące do Zakonu Najświętszego Odkupiciela noszą habit zakonny, który ma być znakiem konsekracji, a także świadectwem ślubowanego ubóstwa¹⁶. „Strój redemptorystek składa się z sukni ciemnoczerwonej, niebieskiego szkaplerza i płaszcza oraz dwóch welonów – białego i czarnego”¹⁷. Każdy jednak klasztor, czy też region, ma określić, co z tego stroju należy zachować, tutaj jednak pojawia się w Statutach istotna uwaga, by w miarę możliwości zachowywać jednolitość stroju w postaci ciemnoczerwonej sukni i czarnego welonu¹⁸.

Ten założony we Włoszech zakon ma w Polsce niedługą historię, gdyż siostry przybyły do naszego kraju w 1991 roku i do tej pory mają jedyną wspólnotę powstałą w Bielsku-Białej. Ze względu na jego specyfikę, tak zewnętrzną, jak i wewnętrzną, odróżniającą go od innych zakonów, warto bliżej spojrzeć na prawodawstwo charakteryzujące Zakon Najświętszego Odkupiciela, a obrazujące jego misję i kształt w Kościele.

sić Ewangelię ubogim” (por. Łk 4, 18; 61, 1). Czyni to, głosząc z misyjnym zapalem Ewangelię i wychodząc naprzeciw naglącym potrzebom duszpasterskim ludzi najbardziej opuszczonych, a przede wszystkim ubogich.

¹⁴ Por. *Konstytucje Zakonu Sióstr Najświętszego Odkupiciela*, w: *Konstytucje i Statuty Zakonu Sióstr Najświętszego Odkupiciela*, Rzym 1985 (dalej: K), s. 7–9.

¹⁵ Tamże, s. 11.

¹⁶ Por. *Statuty Zakonu Sióstr Najświętszego Odkupiciela*, w: *Konstytucje i Statuty Zakonu Sióstr Najświętszego Odkupiciela*, Rzym 1985 (dalej: S), nr 060; *Codex Iuris Canonici auctoritate Joannis Pauli PP. II promulgatus. Kodeks Prawa Kanonicznego*. Przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Pallottinum 1984 (dalej: KPK), kan. 669 § 1: „Zakonnicy powinni nosić strój instytutu, wykonany zgodnie z przepisami własnego prawa, na znak swojej konsekracji i świadectwa ubóstwa”.

¹⁷ S, nr 060.

¹⁸ Por. tamże.

W artykule tym zostaną więc przedstawione podstawowe prawne i teologiczne elementy tego kontemplacyjnego zakonu, zawarte nade wszystko w jego prawie własnym, czyli w Konstytucjach i Statutach.

1. Misja redemptorystek w Kościele

Każdy instytut życia konsekrowanego ma swoje ściśle określone miejsce w Kościele, które nierozzerwalnie związane jest z jego naturą, celem, duchem i charakterem, wywodzące się z myśli i zamierzeń założyciela oraz zdrowych tradycji instytutu, a zatwierdzone przez kompetentną kościelną władzę¹⁹.

Miejsce redemptorystek w Kościele określa pierwszy rozdział ich prawa fundamentalnego, zatytułowany „Powołane przez Ojca, aby być w dzisiejszym Kościele i w świecie żywą pamiątką Odkupiciela”²⁰. Powołując się na soborową Konstytucję o Kościele *Lumen gentium*, Konstytucje stwierdzają, że „Bóg, zgodnie z planem zrodzonym od wieków z tajemniczej i absolutnie bezinteresownej względem nas miłości, zechciał nas powołać do życia w zjednoczeniu z Nim, obdarzył swoim duchem miłości, by móc żyć z nami i w nas na zawsze”²¹. W dalszej części prawodawstwo to przypomina zbawczy plan Boga, zrealizowany poprzez narodzenie, życie, śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa oraz kontynuację tego dzieła w Kościele i poprzez Kościół²². Powołując się na tę odwieczną tajemnicę Ojca, Zakon Najświętszego Odkupiciela odgrywa w Kościele szczególną rolę: ma „być jasnym i promieniującym świadkiem miłości, którą On nas umiłował w Chrystusie. To właśnie przez Chrystusa poznałyśmy i przyjęłyśmy Jego miłość, którą On ogarnia wszystkich, najbardziej zaś ubogich. Aby nasi bracia i siostry doszli do pełnego poznania miłości, jaką zostali umiłowani, Ojciec wzywa nas, byśmy się stały dzisiaj, dla naszego świata, żywą pamiątką – nieustannym przypomnieniem tego, co Syn w ciągu swego życia na ziemi uczynił dla naszego zbawienia. W ten sposób Odkupiciel może kontynuować dzisiaj w nas i przez nas realizację dzieła zbawienia”²³ – czytamy w Konstytucjach.

W dalszej części prawo fundamentalne tego instytutu przekonuje siostry, że im bardziej myśli i uczucia Chrystusa będą ich myślami i uczuciami-

¹⁹ Por. KPK, kan. 578.

²⁰ Zob. K, s. 17.

²¹ Sobór Watykański II, Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium* (dalej: LG), nr 2; por. K, nr 3.

²² Por. K, nr 3–4; LG, nr 3–4; Ef 1, 4–5.10; Flp, 6–11; 1 Kor 15, 2.

²³ K, nr 5.

mi, tym bardziej będą mogły być autentycznymi Jego świadkami²⁴. Aby było to możliwe, mają ciągle starać się lepiej żyć Ewangelią. Niezastąpioną pomocą ma być również dla nich Eucharystia, jako najwyższy stopień ofiary miłości i uwielbienia. Ona właśnie pomoże im być dla świata i Kościoła „żywą Eucharystią”²⁵.

W tej części Konstytucji prawodawca wspomina także Najświętszą Maryję Pannę jako Tę, która najbardziej była zjednoczona z tajemnicą Odkupienia. Z tego więc względu ma Ona być dla siostr wzorem uległości wobec Bożego planu i inspiracją do rozważania wielkich dzieł w Niej uczynionych²⁶. Duch wspólnoty redemptorystek ma opierać się na miłości Chrystusa Odkupiciela. To będzie niejednokrotnie wymagało od nich zaparcia się siebie, myślenia o innych oraz przyjmowania i przeżywania codzienności w prostocie i duchu służby²⁷. Postawa taka, będąca nieustanną kontemplacją misterium Chrystusa, ma rozwijać w każdej z nich postawę „uśmiechniętej i promieniującej radości, szczerzej prostoty i prawdziwej miłości. Siostry wyraźnie podkreślają, że nie szukają twardego i surowego życia, ani też nadzwyczajnych umartwień, ale pragną starać się żyć duchem ewangelicznych błogosławieństw, w skupieniu i modlitwie²⁸. Ich kontemplacyjne życie ma być adoracją, uwielbieniem i wstawiennictwem, ma być ukryte i mało widoczne dla świata, ale z drugiej strony, w pełni apostołskie i misjonarskie. Takim stylem życia konsekrowanego chcą wspomagać tych, „którzy poświęcają się ewangelizacji lub podejmują działalność zmierzającą do tego, by świat stawał się bardziej sprawiedliwy i braterski”²⁹.

Kolejny numer tego rozdziału poświęconego opisaniu ich misji w Kościele przyjmuje formę bardziej prawnej normy. Stanowi on, iż „Zakon Najświętszego Odkupiciela jest instytutem, którego członkinie poświęcają się Bogu przez uroczystą profesję rad ewangelicznych i prowadzą życie oddane kontemplacji paschalnej tajemnicy Odkupienia, dając w ten sposób konkretną odpowiedź na swoje powołanie w Kościele”³⁰. Dalej Konstytucje wyjaśniają, iż jest on instytutem na prawie papieskim i z papieską klauzurą. Od takiej reguły istnieje wyjątek, gdyż „klasztor, który

²⁴ Por. tamże, nr 6.

²⁵ Tamże, nr 7; por. Sobór Watykański II, Konstytucja dogmatyczna o objawieniu Bożym *Dei verbum*, nr 21; Sobór Watykański II, Konstytucja o liturgii świętej *Sacrosanctum Concilium*, nr 10.

²⁶ Por. K, nr 8; Łk 1, 49.

²⁷ Por. K, 9; Ga 2, 20.

²⁸ Por. K, nr 10.

²⁹ Tamże, nr 11; por. PC, nr 7.

³⁰ K, nr 12.

uzna to za właściwe, może przyjmować siostry nie związane ścisłą klauzurą, które by łączyły życie kontemplacyjne z posługą będącą daniem świadectwa, a nawet podejmowały działalność apostolską związaną jednak z klasztorem. Ponadto każdy klasztor może ustalić konkretne formy uczestnictwa albo przyłączenia dla osób świeckich, które pragnęłyby żyć duchowością Zakonu³¹.

Zakon Sióstr Redemptorystek ma ściśle powiązania z męskim instytutem zakonnym, czyli Zgromadzeniem Najświętszego Odkupiciela. Swoje pochodzenie, nazwę i duchowość łączy z tym właśnie instytutem. Razem zatem, stanowiąc jedną rodzinę redemptorystowską, mają się wzajemnie uzupełniać. Apostolska działalność redemptorystów jest podtrzymywana przez kontemplacyjne życie sióstr redemptorystek. One to wspomagają ich przez modlitwę i kontemplację, przez co same stają się misjonarkami³². Obydwa te instytuty „mają za zadanie być wiernymi świadkami miłości Ojca i w ten sposób, dzięki łasce Ducha Świętego, kontynuować misterium Jezusa narodzonego z Maryi Dziewicy dla zbawienia całej ludzkości”³³.

2. Formacja zakonna

Rozdział czwarty Konstytucji Zakonu Najświętszego Odkupiciela został nazwany „Formacja”³⁴. Jego tematyka widoczna jest już w nazewnictwie poszczególnych punktów: „Kandydatki”³⁵, „Postulantki”³⁶, „Nowicjuszki”³⁷, „Profesja zakonna”³⁸ oraz „Formacja neoprofesek i formacja ciągła”³⁹.

Formacja jest zespołem takich czynności i oddziaływań odpowiednich ludzi, które zmierzają do wychowania i wykształcenia danego człowieka według określonego wzoru w ścisłej z nim współpracy. Kształcenie polega na przekazaniu określonej wiedzy, co reguluje program nauczania,

³¹ Tamże, nr 12.

³² Por. tamże, nr 13; KPK, kan. 674: „Instytuty nastawione tylko na kontemplację otrzymują zawsze w mistycznym ciele Chrystusa znakomity udział; składają bowiem Bogu doskonałą ofiarę chwały, Ludowi Bożemu dodają blasku przez obfite owoce świętości i pobudzają go przykładem oraz przyczyniają się do jego wzrostu dzięki tajemniczej płodności apostolskiej. Z tej to racji, choćby nawet nagliła konieczność czynnego apostołstwa, członkowie tych instytutów nie mogą być odwoływani do niesienia pomocy w wykonywaniu różnych posług pasterskich”.

K, nr 13.

³⁴ Zob. tamże, s. 50–58. Zawiera się on w numerach 79–105.

³⁵ Tamże, nr 79–81.

³⁶ Tamże, nr 82–85.

³⁷ Tamże, nr 86–94.

³⁸ Tamże, nr 95–98.

³⁹ Tamże, nr 99–105.

natomiast wychowanie ma na celu doprowadzenie człowieka do pełnego rozwoju osobowości, a przez to osiągnięcie przez niego celu życia i wypełnienie życiowych zadań⁴⁰. Formacją zakonną zajął się Sobór Watykański II zwłaszcza w dekreście *Perfectae caritatis*. Według tego dokumentu, formacja obejmuje całokształt przygotowania do życia i działalności zgodnej z celem i charyzmatem instytutu zakonnego, a „przystosowana odnowa instytutów zależy najbardziej od formacji członków”⁴¹. Z dekretem tym koresponduje dokument Kongregacji dla Zakonów i Instytutów Świeckich: *Istotne elementy nauczania Kościoła na temat życia konsekrowanego w zastosowaniu do instytutów oddających się pracy apostołskiej*. W numerze 45 tego dokumentu czytamy: „Dla każdego zakonnika formacja oznacza proces stawania się coraz bardziej uczniem Chrystusa poprzez wzrastanie w jedności z Nim i upodobnianie się do Niego. Polega to na coraz pełniejszym przyjmowaniu sposobu myślenia Chrystusa, coraz głębszym uczestnictwie w Jego oddaniu się Ojcu i w Jego braterskiej posłudze rodzinie ludzkiej i na zrealizowaniu tego wszystkiego zgodnie z charyzmatem założyciela”⁴².

Biorąc zatem pod uwagę ważność i nieodzowność formacji zakonnej, prawo własne siostr redemptorystek zagadnienie to rozpoczyna już od kandydatek, czyli osób, które potencjalnie mogą kiedyś wybrać taki sposób kontemplacyjnego życia. Na samym początku prawodawca stwierdza, iż dla zapewnienia ciągłości misji podejmowanej przez ten zakon w Kościele siostry będą usilnie prosić „Pana żniwa”, by nie zabrakło powołań do takiej misji⁴³. Warto tutaj zwrócić uwagę na to, iż ta prośba najpierw dotyczy ich samych, by dawały świadectwo wspólnotowego kontemplacyjnego życia, które będzie zdolne wzbudzić powołania, a później dojrzałe je wychować⁴⁴. Kolejną treścią tej prośby jest zdolność zrozumienia kandydatek, które noszą w sobie wyraźne znamiona ciągle przemieniającego się świata, oraz umiejętność przyjmowania ich w serdecznej otwartości. Tym kandydatkom, które wykazują oznaki powołania, dają możliwość doświadczenia kontemplacyjnego życia w ich

⁴⁰ Por. A. Żynel, *Psychologiczne aspekty formacji zakonnej*, w: *Powołanie człowieka*, t. 7: *Apostolskie posłannictwo zakonów*, red. L. Balter, Poznań 1987, s. 391.

⁴¹ PC, nr 18.

⁴² Kongregacja Zakonów i Instytutów Świeckich, *Istotne elementy nauczania Kościoła na temat życia konsekrowanego w zastosowaniu do instytutów oddających się pracy apostołskiej*, 31 maja 1983, w: *Leges Ecclesiae post Codicem Iuris Canonici...*, t. VI, dz. cyt., nr 4978. Tekst polski w: Jan Paweł II, *O życiu zakonnym...*, dz. cyt., nr 45.

⁴³ Por. K, nr 79.

⁴⁴ Tamże.

wspólnocie⁴⁵. Należy im dać solidną formację, z jednej strony wierną tradycji, a z drugiej przystosowaną do wymogów współczesności. Przede wszystkim zaś na tym etapie formacyjnym ma być kształtowana osobowość ludzka i chrześcijańska, by same świadomie dokonały wyboru Chrystusa w tej formie życia konsekrowanego⁴⁶. Siostry zaś odpowiedzialne za dzieło formacji w danym klasztorze mają usilnie starać się rozpoznać w kandydatkach przymioty naturalne i duchowe, nieodzwonnie w życiu kontemplacyjnym redemptorystki, co będzie potwierdzeniem ich powołania. W tym miejscu prawodawca czyni ważną uwagę, iż „przełożone nie powinny zbyt pośpiesznie przyjmować ani odsyłać kandydatek”⁴⁷. Statuty zakonu podają, iż w okresie kandydatury, czyli przed wstąpieniem do postulatu, kandydatki mogą przebywać w klasztorze kilka razy. Zaznaczają przy tym, by ich łączny pobyt nie przekroczył trzech miesięcy⁴⁸. Zgodnie z prawem powszechnym Kościoła, przełożona może przyjąć siostrę, która chce przejść do redemptorystek z innego instytutu. Tutaj jednak statuty klasztoru muszą dokładnie określić czas pobytu takiej siostry we wspólnocie przed rozpoczęciem nowicjatu⁴⁹. Dla takich siostr w nowicjacie ma powstać specjalny regulamin⁵⁰.

Po okresie kandydatury następuje kolejny formacyjny etap, zwany postulatem⁵¹. „Kandydatka, która prosi o przyjęcie do klasztoru z zamiarem uczestniczenia w życiu wspólnoty, jeśli zostanie przyjęta, staje się postulantką”⁵². Do kompetencji każdego klasztoru należy określenie najniższej granicy wieku wymaganej od proszących o przyjęcie do postulatu. Wiek

⁴⁵ Tamże.

⁴⁶ Tamże, nr 80.

⁴⁷ Tamże, nr 81.

⁴⁸ Por. S, nr 062, 041. 2b. 6.

⁴⁹ Por. S, nr 065; K, nr 94; KPK, kan. 684 § 1: „Zakonnik po ślubach wieczystych nie może przejść z własnego do innego instytutu bez zezwolenia najwyższych przełożonych obydwu instytutów, którzy winni uzyskać zgodę własnej rady”. § 2: „Po odbyciu przynajmniej trzechletniej próby, zakonnik może być dopuszczony do profesji wieczystej w nowym instytucie. Jeśli zaś nie chce złożyć profesji lub nie został do niej dopuszczony przez kompetentnych przełożonych, powinien wrócić do dawnego instytutu, chyba że otrzymałby indult sekularyzacyjny”. § 3: „Na przejście zakonnika z niezależnego klasztoru do innego klasztoru tegoż instytutu albo federacji lub konfederacji, wymagana jest i wystarcza zgoda przełożonego wyższego obydwu klasztorów oraz kapituły klasztoru przyjmującego, z zachowaniem innych wymogów przepisanych we własnym prawie. Nie jest wymagana nowa profesja”. § 4: „Własne prawo winno określić czas i sposób przejścia, jaka powinna poprzedzić złożenie przez zakonnika profesji w nowym instytucie”. § 5: „Na przejście do instytutu świeckiego albo do stowarzyszenia życia apostołskiego, albo z nich do instytutu zakonnego, wymagane jest zezwolenie Stolicy Apostolskiej, której nakazom należy się podporządkować”.

⁵⁰ Por. K, nr 94; S, nr 076.

⁵¹ Por. KPK, kan. 597 § 1: „Do instytutu życia konsekrowanego może być przyjęty każdy katolik, kierujący się właściwą intencją, posiadający przymioty wymagane prawem powszechnym i własnym instytutu, niezwiązany żadną przeszkodą”. § 2: „Nikt nie może być dopuszczony bez odpowiedniego przygotowania”.

⁵² K, nr 82; por. S, nr 066.

ten jednak nigdy nie może być niższy niż ukończony osiemnasty rok życia⁵³. Innym jeszcze wymogiem przyjęcia do postulatu w zakonie redemptorystek jest posiadanie odpowiednich przymiotów psychicznych, fizycznych, moralnych i duchowych, koniecznych do życia zakonnego kontemplacyjnego. Wymogów tych nie można zlekceważyć nawet w sytuacji braku powołań⁵⁴. Podjęcie przez przełożoną decyzji o wstąpieniu kandydatki do postulatu następuje po zapytaniu siostry odpowiedzialnej za postulat oraz rady, mającej w tej kwestii głos doradczy. Kandydatka do postulatu winna mieć zaświadczenie o badaniach lekarskich, a także inne dokumenty wymagane przez prawo kanoniczne od wstępujących do nowicjatu⁵⁵.

Postulat to czas poszukiwania i zbierania informacji o zakonie w celu jeszcze większego upewnienia się co do swojego powołania. Choć ten okres nie rozpoczyna jeszcze formalnie życia zakonnego, gdyż będzie to miało miejsce dopiero w nowicjacie, to jednak już teraz postulanka ma wyrzec się swojej niezależności i ukierunkować się na nowe życie. W tym trudnym okresie ma być wspierana przez całą wspólnotę. Postulanka musi być świadoma, czego Bóg oczekuje od osób, które wzywa do życia zakonnego. Sposób życia w postulacie ma także dopomóc jej odkryć, zrozumieć i stopniowo uczestniczyć we wspólnotowym i zarazem kontemplacyjnym życiu redemptorystek. Każda postulanka jest również swego

⁵³ Por. S, nr 063.

⁵⁴ Tamże, nr 064.

⁵⁵ Tamże, nr 066; KPK, kan. 641: „Prawo przyjmowania kandydatów do nowicjatu należy do wyższych przełożonych, zgodnie z własnym prawem”. Kan. 642: „Przejęci czujną troską, przełożeni powinni przyjmować tylko tych, którzy, oprócz wymaganego wieku, mają zdrowie, odpowiedni charakter i wystarczające przymioty dojrzałości, konieczne do podjęcia życia właściwego danemu instytutowi. W razie potrzeby zdrowie, charakter i dojrzałość można stwierdzić również przy pomocy biegłych, z zachowaniem przepisu kan. 220”. Kan. 643 § 1: „Nieważnie jest przyjęty do nowicjatu: 1. kto nie ukończył jeszcze siedemnastu lat; 2. małżonek w czasie trwania małżeństwa; 3. kto jest aktualnie związany świętym węzłem z jakimś instytutem życia konsekrowanego albo przynależy do jakiegoś stowarzyszenia życia apostołskiego, z zachowaniem przepisu kan. 684; 4. kto wstępuje do instytutu pod wpływem przymusu, ciężkiej bojaźni albo kto został przyjęty przez przełożonego działającego pod takim samym wpływem; 5. kto zataił swoje włączenie do jakiegoś instytutu życia konsekrowanego lub stowarzyszenia życia apostołskiego”. § 2: „Własne prawo może ustanowić jeszcze inne przeszkody unieważniające przyjęcie albo dołączyć inne warunki”. Kan. 644: „Przełożeni nie powinni przyjmować do nowicjatu duchownych diecezjalnych bez porozumienia się z własnym ich ordynariuszem, jak również obciążonych długiem, którego nie są w stanie spłacić”. Kan. 645 § 1: „Przed przyjęciem do nowicjatu kandydaci powinni przedstawić świadectwo chrztu, bierzmowania oraz zaświadczenie o stanie wolnym”. § 2: „Gdy idzie o dopuszczenie duchownych albo tych, którzy byli już przyjęci do innego instytutu życia konsekrowanego, do stowarzyszenia życia apostołskiego albo do seminarium, to konieczne jest ponadto zaświadczenie odnośnego ordynariusza miejsca, wyższego przełożonego instytutu lub stowarzyszenia, bądź rektora seminarium”. § 3: „Własne prawo może się domagać jeszcze innych świadectw, stwierdzających wymaganą zdatność i wolność od przeszkód”. § 4: „Przełożeni mogą prosić o inne jeszcze informacje, nawet z zachowaniem tajemnicy, jeśli wyda się im to konieczne”.

rodzaju wyzwaniem dla samej wspólnoty zakonnej. Ma ona bowiem usiłować przyjąć znaki, jakie Duch Święty każdorazowo przekazuje jej przez nowe powołanie. To ma być także wezwaniem do ciągłej odnowy⁵⁶. Po zakończeniu postulatu, który ma trwać przynajmniej jeden rok, a rzadko dłużej⁵⁷, postulanka, gdy będzie świadoma swego zakonnego powołania, na dwa miesiące przed rozpoczęciem nowicjatu składa pisemną prośbę o przyjęcie do niego. Prośba ta zostaje odczytana na zwyczajnej kapitule przed przystąpieniem do głosowania⁵⁸. Z kolei siostra odpowiedzialna za formację ma ocenić stopień dojrzałości postulanki, tak ludzkiej, jak i duchowej, wymaganej do rozpoczęcia następnego etapu formacyjnego⁵⁹. O przyjęciu do nowicjatu decyduje przełożona za zgodą swej rady, wcześniej wysłuchawszy zdania siostry odpowiedzialnej za postulat, mistrzyni nowicjatu i kapituły zwyczajnej. Gdyby siostra odpowiedzialna za postulat nie była radną, nawet wtedy uczestniczy w zebraniu rady z głosem decydującym⁶⁰.

Nowicjat to ważny i niezastąpiony okres w formacji zakonnej. W nim to „rozpoczyna się życie w instytucie, zmierza ku temu, żeby nowicjusze dokładniej rozpoznali Boże powołanie i to właściwe danemu instytutowi, by doświadczyli sposobu życia instytutu, uformowali umysł i serce jego duchem, a także by można było potwierdzić ich zamiar i zdatność”⁶¹. U redemptorystek ma on „wprowadzić nowicjuszkę w głęboki sens specyficznego życia kontemplacyjnego”⁶². Wzór takiego życia ma znaleźć w Najświętszej Dziewicy Maryi, wraz z którą ma rozważać tajemnicę Chrystusa i szukać zrozumienia celu i sensu ofiary, do jakiej przygotowuje się w nowicjacie⁶³. Przed jego rozpoczęciem odprawiane są pięciodniowe rekolekcje⁶⁴. Domem nowicjatu najczęściej jest klasztor, do którego kandydatka wstąpiła. Może nim być również inny, lepiej do tego przystosowany dom tego zakonu. W takiej sytuacji po zakończeniu próby nowicjackiej neoprofeska powraca do swego klasztoru, chyba że w tej kwestii wspólnie postanowiono coś innego⁶⁵. Czas tej próby we wspólnocie zakonnej redemptorystek trwa dwa lata, z których rok pierwszy jest

⁵⁶ Por. K, nr 83.

⁵⁷ Por. S, nr 067.

⁵⁸ Tamże, nr 070.

⁵⁹ Por. K, nr 85; S, nr 071.

⁶⁰ Por. S, nr 071.

⁶¹ KPK, kan. 646.

⁶² K, nr 86.

⁶³ Por. K, nr 87.

⁶⁴ Por. S, nr 072.

⁶⁵ Tamże, nr 074.

tak zwanym rokiem kanonicznym⁶⁶. Tylko wyjątkowo przełożona może przedłużyć ten czas, jednak nie więcej niż o sześć miesięcy⁶⁷. Także zgodnie z wymogami Kodeksu Prawa Kanonicznego „nieobecność w domu nowicjatu ponad trzy miesiące, czy to ciągła, czy przerywana, powoduje nieważność nowicjatu. Nieobecność przekraczająca piętnaście dni powinna być uzupełniona”⁶⁸. Siostry przechodzące z innego instytutu odbywają jeden rok nowicjatu. Zostają jednak dopuszczone do profesji wieczystej dopiero po upływie trzech lat od zakończenia nowicjatu⁶⁹.

Na program nowicjatu składa się studium Objawienia, ze szczególnym uwzględnieniem Misterium Chrystusa, studium Konstytucji i Statutów, teoria i praktyka liturgii oraz modlitwy, pogłębienie życia chrześcijańskiego, a także wprowadzenie w życie wspólnotowe i pracę. W tym czasie nowicjuszki zapoznają się także z duchowością założycielki Matki Celeste Crostarosy oraz św. Alfonsa Marii de Liguoriego⁷⁰.

Konstytucje, mając na uwadze cel nowicjatu, zwracają uwagę na atmosferę, która winna tam panować. Ma być ona pełna zaufania, wolności ducha i wzajemnej miłości, otwartości na inne współsiostry, ma być przeniknięta zmysłem społecznym, dojrzałością uczuciową i prawością serca⁷¹. Dla takiego właśnie przebiegu tego etapu formacji ważna jest osoba mistrzyni nowicjatu, gdyż to na niej przede wszystkim spoczywa obowiązek formowania⁷². Funkcja ta powierzona ma być siostrze, „która żyje w ścisłej łączności ze wspólnotą, wykazuje prawdziwą ludzką dojrzałość, jest dobra i wyrozumiała, umiejąca się przystosować i otworzyć na różne mentalności, doświadczona w życiu kontemplacyjnym, które w jej przypadku jest skutecznym daniem świadectwa”⁷³. Przy jej wyborze należy ponadto kierować się przepisami prawa powszechnego Kościoła⁷⁴. Ma

⁶⁶ Tamże, nr 075; KPK, kan. 648 § 1: „Nowicjat do ważności powinien trwać dwanaście miesięcy spędzonych we wspólnocie nowicjatu, z zachowaniem przepisu kan. 647, § 3” § 2: „Dla ukształtowania nowicjuszy konstytucje, obok czasu, o którym w § 1, mogą przewidzieć jeden lub kilka okresów praktyki apostołskiej, podejmowanej poza wspólnotą nowicjatu”. § 3: „Nowicjatu nie należy przedłużać ponad dwa lata”.

⁶⁷ Por. S, nr 075; KPK, kan. 653 § 2: „Jeśli po upływie nowicjatu uznano nowicjusza za zdatnego, należy go dopuścić do czasowej profesji, w przeciwnym razie wydalic. Jeśli zaś co do jego zdatności istnieje wątpliwość, przełożony wyższy może przedłużyć okres próby, zgodnie z własnym prawem, nigdy jednak ponad sześć miesięcy”.

⁶⁸ KPK, kan. 649 § 1; por. S, nr 075; KPK, kan. 647 § 3 i kan. 648 § 2.

⁶⁹ Por. S, nr 076; KPK, kan. 684 § 4: „Własne prawo winno określić czas i sposób próby, jaka powinna poprzedzić złożenie przez zakonnika profesji w nowym instytucie”.

⁷⁰ Por. K, nr 88.

⁷¹ Tamże, nr 89.

⁷² Tamże, nr 90.

⁷³ Tamże, nr 91.

⁷⁴ Por. S, nr 081; KPK, kan. 650 § 1: „Cel nowicjatu wymaga, aby nowicjusze byli kształtowani pod kierownictwem mistrza, zgodnie z programem kształtowania określonym własnym prawem”. § 2:

ona co sześć miesięcy w czasie trwania nowicjatu przekazywać przełożonej pisemną opinię o każdej z nowicjuszek. Przedstawione opinie stają się przedmiotem posiedzeń rady klasztoru, w których bierze udział także mistrzyni nowicjatu, nawet wtedy, kiedy nie jest radną. Uczestniczy również we wszystkich posiedzeniach rady, na których omawiana jest jakakolwiek sprawa związana z nowicjatem⁷⁵. Oprócz mistrzyni, również cała wspólnota jest odpowiedzialna za proces formacyjny we własnym klasztorze. Sposób życia każdej siostry „powinien być prawdziwą nauką dla nowicjuszek”⁷⁶.

Na dwa miesiące przed zakończeniem nowicjatu, czyli przed złożeniem pierwszej profesji zakonnej, nowicjuszka ma przedstawić przełożonej klasztoru pisemną, umotywowaną prośbę o dopuszczenie do złożenia tej profesji. Mistrzyni natomiast ma ze swojej strony przygotować pisemną o niej opinię. Nowicjuszka zostaje dopuszczona przez przełożoną do pierwszej profesji po decyzji kapituły zwyczajnej wyrażonej poprzez głosowanie, które ma charakter decydujący⁷⁷. Nowicjuszka będąca w niebezpieczeństwie śmierci może złożyć śluby zakonne według zwyczajnej formuły, nawet bez określania czasu, na jaki je składa. Po wyzdrowieniu

„Kierownictwo nowicjuszy jest pod zwierzchnictwem wyższych przełożonych zastrzeżone tylko mistrzowi”. Kan. 651 § 1: „Mistrzem nowicjuszy winien być członek instytutu, który złożył już śluby wieczyste i został zgodnie z prawem wyznaczony”. § 2: „Mistrzowi w razie potrzeby można przydzielić pomocników, którzy podlegają mu w zakresie kierowania nowicjatem i programu kształtowania formacji”. § 3: „Kształtowanie nowicjuszy należy powierzać członkom starannie do tego przygotowanym, którzy nieobciążeni innymi obowiązkami mogliby owocnie i na sposób stały wypełniać swoje zadanie”. Kan. 652 § 1: „Zadaniem mistrza oraz jego współpracowników jest rozpoznać i potwierdzić powołanie nowicjuszy, a także uformować ich stopniowo do prowadzenia właściwego instytutowi życia doskonałego”. § 2: „Nowicjusze powinni być doprowadzeni do zdobycia cnót ludzkich i chrześcijańskich; przez modlitwę i samozaparcie mają być wprowadzani na drogę pełniejszej doskonałości. Należy ich wdrażać w kontemplowanie tajemnicy zbawienia, do czytania i rozważania Pisma Świętego; przygotowywać do kultu Bożego sprawowanego w świętej liturgii; nauczyć sposobu praktyki życia konsekrowanego Bogu i ludziom w Chrystusie przez praktykowanie rad ewangelicznych. Mają być zaznajamiani z charakterem i duchem, celem i karnością, historią i życiem własnego instytutu, jak również przepajani miłością do Kościoła i jego pasterzy”. § 3: „Świadomi własnej odpowiedzialności, nowicjusze niech tak współdziałają czynnie ze swoim mistrzem, ażeby wiernie odpowiedzieć łasce powołania”. § 4: „Członkowie instytutu winni zatroszczyć się, ażeby we własnym zakresie wspierali dzieło kształtowania nowicjuszy przez przykład życia i modlitwę”. § 5: „Okres nowicjatu, o którym w kan. 648, § 1, ma być przeznaczony na dzieło kształtowania w ścisłym znaczeniu, stąd nowicjusze nie powinni podejmować studiów albo innych zajęć, które nie służą bezpośrednio tej formacji”.

⁷⁵ Por. S, nr 082, 0127.

⁷⁶ K, nr 92.

⁷⁷ Por. S, nr 079, 093; KPK, kan. 656: „Do ważności profesji czasowej wymaga się, aby: 1. składając ją ukończył przynajmniej osiemnasty rok życia; 2. nowicjat został odbyty ważnie; 3. dopuszczenia dokonął w sposób wolny kompetentny przełożony po wysłuchaniu głosu swojej rady, zgodnie z prawem; 4. była ona wyraźna i złożona bez przymusu, ciężkiej bojaźni lub podstępny; 5. została przyjęta przez właściwego przełożonego, osobiście lub przez innego”.

kontynuuje swój nowicjat, a w odpowiednim czasie składa profesję zgodnie z wymaganiami prawa⁷⁸.

3. Profesja rad ewangelicznych

Odbywany nowicjat zakończony zostaje złożeniem pierwszej profesji zakonnej, jeśli dana nowicjuszka została do niej dopuszczona⁷⁹. Do tego wydarzenia przygotowuje się poprzez co najmniej ośmiodniowe rekolekcje⁸⁰. Przez złożenie ślubów czystości, ubóstwa i posłuszeństwa profeska „oddaje się z miłością całkowicie Bogu na służbę Kościołowi w Zakonie Najświętszego Odkupiciela”⁸¹. Poprzez akt złożenia profesji zakonnej nowicjuszka staje się pełnoprawnym członkiem tego kontemplacyjnego zakonu⁸². Prawodawstwo redemptorystek przewiduje następującą formułę profesji zakonnej:

Panie, Najukochańszy Ojcze, Ty mnie wezwałeś do życia na nowo tajemnicą Jezusa, Twego Umiłowanego Syna, do bycia Jego żywą pamiątką i do rozszerzania na świecie, pod tchnieniem Ducha Świętego, światła Twojej miłości, które jaśnieje na obliczu Chrystusa, Zbawiciela świata.

Aby dopełniło się we mnie zjednoczenie z tajemnicą śmierci i zmartwychwstania Chrystusa, rozpoczęte na chrzcie św., dla uwielbienia Twego Świętego Imienia i dla odkupienia ludzkości, pragnę teraz potwierdzić moją pierwszą konsekrację nowym przymierzem.

Dlatego w jedności z całym Kościołem, ja, siostra... na ręce Matki (przełożonej, delegatki przełożonej) klasztoru N. składam na jeden rok, na trzy lata (śluby uroczyste) czystości, ubóstwa i posłuszeństwa według Konstytucji i Statutów Zakonu Najświętszego Odkupiciela.

Od Twojego miłosierdzia, o mój Boże, za przyczyną macierzyńskiej pomocy Maryi, Matki Chrystusa i naszej, oczekuję łaski pozostania wierną mojemu przymierzem⁸³.

Powyższy akt profesji, a także akt jej ponowienia ma być zredagowany przez sekretarkę⁸⁴. Podpisuje go profeska, przełożona lub jej delegatka, która przyjmowała profesję, oraz dwóch świadków⁸⁵.

⁷⁸ Por. S, nr 080.

⁷⁹ Por. K, nr 95; S, nr 079.

⁸⁰ Por. S, nr 083.

⁸¹ K, nr 95.

⁸² Por. tamże, nr 96.

⁸³ Por. S, nr 087.

⁸⁴ Tamże, nr 0131. Do wymienionych w Statutach obowiązków sekretarki należy także redagowanie aktu profesji zakonnej.

⁸⁵ Tamże, nr 088, 085.

Przedmiotem składanej lub odnawianej profesji są trzy rady ewangeliczne czystości, ubóstwa i posłuszeństwa. Ich praktyka jest elementem charakteryzującym osoby Bogu poświęcone. Są one darem Bożym dla Kościoła, opierają się na nauce i przykładzie Chrystusa⁸⁶. Owe trzy rady w Konstytucjach Zakonu Sióstr Najświętszego Odkupiciela unormowane zostały w rozdziale pierwszym, zatytułowanym „Odpowiedź na plan Ojca: pójdźcie za Odkupicielem”⁸⁷. Wymienione są w kolejności podanej przez Kodeks Prawa Kanonicznego, czyli czystość, ubóstwo i posłuszeństwo⁸⁸. Zanim jednak prawodawca przystąpi do opisanja ich w Konstytucjach, najpierw podaje teologiczne wprowadzenie, które zajmuje cztery punkty⁸⁹. Na początku przywołuje chrzest, pierwszą i podstawową konsekrację, która przemienia życie człowieka, a siostry są wezwane do kontynuowania tej przemiany w bardziej radykalny sposób⁹⁰. Następnie wymienia dobra, z których osoba zakonna rezygnuje poprzez profesję zakonną, czyli małżeństwo, dobra materialne i własną wolę⁹¹. Kolejny numer wymienia Maryję, będącą wzorem łączności z Chrystusem⁹², a ostatni, jakby podsumowujący treść wcześniejszych, stanowi, iż „w ten sposób (...) wspólnota będzie wiernie postępować za Chrystusem”⁹³. Po takim wprowadzeniu, a jeszcze przed przejściem do konkretnych rad, prawodawca umieścił punkt pierwszy – o czterech numerach Konstytucji – zatytułowany: „Jedność serca i wzajemna miłość”⁹⁴. Zasadniczym ich tematem jest miłość, którą łączy Osoby Trójcy Świętej, miłość, którą należy miłować Boga i która polega na wypełnianiu Jego woli, miłość do innych, będąca owocem miłości Boga⁹⁵.

Po tym dość obszernym wprowadzeniu trzy kolejne punkty tego rozdziału dotyczą już poszczególnych rad ewangelicznych. W radzie czystości początek stanowi kodeksowy cytat: „Ewangeliczna rada czystości podejmowana ze względu na Królestwo niebieskie, będąca znakiem przyszłego świata i źródłem obfitej płodności w niepodzielnym sercu, zawiera w sobie obowiązek doskonałej wstrzemięźliwości w celibacie”⁹⁶. Ten za-

⁸⁶ Por. KPK, kan. 575: „Rady ewangeliczne, oparte na nauce i przykładzie Chrystusa-Nauczyciela, są darem Bożym, który Kościół otrzymał od Pana i z Jego łaski ustawicznie zachowuje”.

⁸⁷ Zob. K, s. 24.

⁸⁸ Zob. KPK, kan. 500, 600, 601.

⁸⁹ Zob. K, nr 14–17.

⁹⁰ Por. tamże, nr 14.

⁹¹ Tamże, nr 15; Mt 19, 12.21.50.

⁹² Por. K, nr 16; Ap 21, 1.

⁹³ K, nr 17.

⁹⁴ Zob. tamże, s. 25.

⁹⁵ Por. tamże, nr 18–21; J 4, 34.8, 29; Dz 2, 42–47.

⁹⁶ KPK, kan. 599; K, nr 22.

konny ślub jest dla redemptorystek „pamiętką dziewiczej miłości, przez którą Chrystus poświęcił się bez reszty chwale Ojca i zbawieniu ludzkości”⁹⁷. Przymierze Chrystusa z Kościołem nie wyraża się tylko w małżeństwie chrześcijańskim, ale także w tej właśnie ewangelicznej radzie, bo to ona wprowadza w tajemnicę miłości i dzięki niej można łatwiej z niepodzielnym sercem oddać się Chrystusowi⁹⁸. Zgodnie z prawem własnym Zakonu Redemptorystek, „tajemnica miłości zawarta w konsekrowanym dziewictwie nie ogranicza się jedynie do ślubu czystości. Jest ona bowiem przewyciężeniem miłości własnej, aby wszystko miłować w Bogu, jest ową prostotą spojrzenia, które koncentruje się tylko na Chrystusie, jest czystością serca, które nie daje się zawładnąć zbyt łatwo ludzkim uczuciom, stanowi miłosną kontemplację Tego, który jest samą miłością. Taką jest czystość dla Matki Marii Celesty: w jasności Chrystusa cały nasz byt staje się przejrzysty, bo On jest dla nas wszystkim”⁹⁹. Statuty z kolei wyrażają postawę sióstr, które ciągle mają prosić Boga o łaskę zrozumienia tajemnicy czystości zakonnej. Pomocą w tym ma być także asceza i zdrowa uczuciowa równowaga, jak i dbałość o zdrowie fizyczne i psychiczne, jako naturalne środki temu sprzyjające. Wreszcie cała wspólnota wraz z przełożoną ma być świadoma, iż życie w czystości bardzo ułatwia panująca we wspólnocie miłość¹⁰⁰.

Drugą ślubowaną radą jest ubóstwo. Tutaj także prawodawca zaczyna od przytoczenia tekstu z Kodeksu Prawa Kanonicznego: „Ewangeliczna rada ubóstwa do naśladowania Chrystusa, który będąc bogaty, stał się dla nas cierpiącym niedostatek, prócz życia w rzeczywistości i w duchu ubogiego, prowadzonego pracowicie w trzeźwości i dalekiego od ziemskich bogactw, niesie ze sobą zależność i ograniczenie w używaniu dóbr i dysponowaniu nimi, zgodnie z własnym prawem poszczególnych instytutów”¹⁰¹. W temacie tym również pojawia się charakterystyczne dla prawodawstwa redemptorystek pojęcie „pamiętki”. Poprzez ten ślub są one „pamiętką uprzywilejowania ubogich przez Jezusa”¹⁰². Biorąc za wzór przykład życia Chrystusa, Najświętszej Maryi Panny oraz pierwszych chrześcijańskich gmin, siostry pragną przypominać Kościo-

⁹⁷ K, nr 22.

⁹⁸ Por. tamże, nr 23; Paweł VI, Adhortacja apostolska *Evangelica testificatio*, Wskazania na temat odnowy życia zakonnego według nauki Soboru Watykańskiego II, 29 czerwca 1971, nr 13; LG, nr 42, 44.

⁹⁹ K, nr 24.

¹⁰⁰ Por. S, nr 02.

¹⁰¹ KPK, kan. 600; zob. K, nr 25.

¹⁰² K, nr 25.

łowi i światu ich czyny i postawy, opuszczając wszystko i dokonując radykalnego wyboru na rzecz ludzi najbardziej ubogich¹⁰³. Chociaż czasowy ślub ubóstwa pozostawia prawo posiadania¹⁰⁴, co konkretnie unormowane jest w Statutach¹⁰⁵, to jednak wszystkie dobra praktycznie oddawane są do wspólnego użytku. Poprzez śluby uroczyste w tej wspólnotcie zakonnej siostry wyrzekają się prawa posiadania¹⁰⁶. Takie zobowiązanie ma na celu usunięcie jakiegokolwiek przeszkody, osobistej czy wspólnotowej, w całkowitym oddaniu się Chrystusowi¹⁰⁷. Kolejny przepis w ślubie ubóstwa, poruszający zagadnienie pracy, w materii swojej podobny jest do konstytucji, która znajduje się w części o życiu wspólnotowym¹⁰⁸. Pracą zatem siostry starają się o własne utrzymanie, a także dzielą się jej owocami z bardziej potrzebującymi¹⁰⁹. Gdyby zdarzyło się, że nie będą posiadać koniecznych środków do życia, wtedy również mają zachować pokój i radość¹¹⁰. W przeciwieństwie do wcześniej opisanego ślubu czystości, Statuty bardzo szczegółowo podchodzą do unormowania ewangelicznej rady ubóstwa. Zgodnie więc z prawem własnym, redemptorystki po profesji czasowej zatrzymują własność swoich dóbr, a także mają prawo nabywać nowe. Jednak przed pierwszą zakonną profesją administrację nad ewentualnym posiadanym majątkiem mają przekazać jakiegokolwiek osobie, w tym czasie mogą również dowolnie nim i dochodami z niego rozporządzać, jednak nie na własną korzyść¹¹¹. Jeśli nastąpiły słuszne powody, by zmienić takie rozporządzenia lub dokonać aktu dotyczącego swego majątku, wówczas potrzeba na to zgody przełożonej¹¹². Na miesiąc przed złożeniem uroczystej profesji zakonnej każda profeska czasowa sporządza testament, który ma być ważny także wobec prawa cywilne-

¹⁰³ Por. tamże.

¹⁰⁴ W polskim wydaniu Konstytucje zakonu w konstytucji numer 26 używają pojęcia „posiadanie”, natomiast Statuty w tym samym temacie (nr 03) stosują pojęcie „własność”, co jednak może powodować niejasność tych norm. Nie jest bowiem wiadome, czy chodzi o prawo posiadania, czy też o prawo własności.

¹⁰⁵ Zob. S, nr 03.

¹⁰⁶ Por. K, nr 26.

¹⁰⁷ Tamże, nr 27; So 3, 12; Mt 6, 33.

¹⁰⁸ Por. K, nr 70.

¹⁰⁹ Tamże, nr 28; KPK, kan. 640: „Uwzględniając miejscową sytuację, instytuty powinny starać się dawać niejako zbiorowe świadectwo miłości i ubóstwa, oraz stosownie do możliwości przeznaczając część własnych dóbr na potrzeby Kościoła, jak również pomóc w utrzymaniu osób potrzebujących”.

¹¹⁰ Por. K, nr 29.

¹¹¹ Por. S, nr 03. KPK, kan. 668 § 1: „Zakonnicy powinni przed pierwszą profesją przekazać, komu zechcą, zarządzanie swoimi dobrami oraz – jeśli konstytucje z tego innego nie postanawiają – w sposób wolny zadysponować ich użytkowaniem i korzystaniem z dochodów. Przynajmniej przed złożeniem wieczystej profesji mają sporządzić testament, ważny również wobec prawa świeckiego”.

¹¹² Por. S, nr 03; KPK, kan. 668 § 2: „Na zmianę tych dyspozycji ze słusznej przyczyny, jak również na podjęcie jakiegokolwiek aktu co do dóbr materialnych, potrzebują zezwolenia kompetentnego przełożonego, zgodnie z przepisami własnego prawa”.

go danego kraju¹¹³. Przed tym wydarzeniem ma miejsce akt całkowitego zrzeczenia się wszelkiej własności. On również ma być ważny wobec prawa cywilnego. Skutki zaś tego aktu następują od dnia złożenia profesji uroczystej¹¹⁴. Istotnym skutkiem złożenia takiej profesji jest zatem utrata zdolności prawnej posiadania i nabywania. Wszelkie akty dokonane wbrew temu ślubowi są aktami nieważnymi, a dobra otrzymane po owym zrzeczeniu stają się własnością klasztoru, do którego dana siostra przynależy¹¹⁵. Zgodnie ze starą tradycją, cokolwiek zdobędzie się własną pracą lub ze względu na zakon, to wszystko staje się jego własnością¹¹⁶. Przy materialnej organizacji klasztoru, jego umeblowaniu i utrzymaniu należy brać pod uwagę złożony ślub ubóstwa. Każda siostra ma jednak prawo nadać swojemu mieszkaniu wygląd jej odpowiadający, przy zachowaniu prostoty monastycznej tradycji¹¹⁷. Wszystko, co jest konieczne do życia, otrzymywane jest od wspólnoty, nie potrzeba pozwolenia przełożonej na używanie rzeczy codziennego użytku, ale jest ono potrzebne w sytuacji dokonywania jakichkolwiek zakupów¹¹⁸. Wolno przyjąć dary od innych, ale tylko takie, które są zgodne z duchem ubóstwa. Dary te muszą być jednak zawsze przekazane przełożonej, nawet gdy pochodzą od bliskiej rodziny. Bez uzyskania zgody przełożonej nie można darować ani też pożyczać żadnej rzeczy będącej własnością wspólnoty¹¹⁹. Ubóstwo, w rozumieniu tej zakonnej wspólnoty, nie ogranicza się wyłącznie do spraw materialnych, gdyż przejawia się ono także w pokornym i bezinteresownym poświęcaniu czasu na służbę innym, by ich przyjmować, wysłuchiwać i pomagać im. Dotyczy to nie tylko osób spoza wspólnoty, ale ma być praktykowane względem innych sióstr, tak by posiadane osobiste uzdolnienia i osiągnięcia intelektualne, artystyczne i techniczne ubogaczały innych¹²⁰. Ślubowana ewangeliczna rada ubóstwa będzie

¹¹³ Por. S, nr 04; KPK, kan. 668 § 1.

¹¹⁴ Por. S, nr 05; KPK, kan. 668 § 4: „Kto z racji natury swego instytutu powinien całkowicie zrzec się swoich dóbr, tego zrzeczenia winien dokonać w formie ważnej także w miarę możliwości wobec prawa cywilnego, przed profesją wieczystą, ważnego od dnia złożenia profesji. To samo powinien uczynić profes ślubów wieczystych, który według przepisów własnego prawa chciałby, za zezwoleniem najwyższego przełożonego, zrzec się w części lub w całości własnych dóbr”.

¹¹⁵ Por. S, nr 06; KPK, kan. 668 § 5: „Profes, który ze względu na naturę swego instytutu zrzekł się całkowicie swoich dóbr, traci zdolność nabywania i posiadania, stąd nieważnie podejmuje akty przeciwne ślubowi ubóstwa. Co jednak przechodzi na niego po dokonaniu zrzeczenia, przechodzi na instytut zgodnie z własnym prawem”.

¹¹⁶ Por. S, nr 07–08; KPK, kan. 668 § 3: „Cokolwiek zakonnik nabywa własnym staraniem albo ze względu na instytut, nabywa to dla instytutu. Wszystko, co mu przysługuje z tytułu pensji, zapomogi lub ubezpieczenia, jest nabywane dla instytutu, chyba że własne prawo co innego postanawia”.

¹¹⁷ Por. S, nr 09.

¹¹⁸ Tamże, nr 010.

¹¹⁹ Tamże, nr 011.

¹²⁰ Tamże, nr 012.

przedmiotem częstej rewizji życia wspólnoty sióstr redemptorystek. Oprócz tego, że każda siostra ma pytać siebie, jak konkretnie praktykuje ślub ubóstwa, również cała wspólnota ma badać swoje zbiorowe świadectwo w tym względzie¹²¹.

Trzecią ze ślubowanych rad ewangelicznych jest posłuszeństwo. Na wzór dwóch wcześniejszych, tutaj także Konstytucje zakonu wprowadzają w temat, cytując Kodeks Prawa Kanonicznego: „Ewangeliczna rada posłuszeństwa, podejmowana w duchu wiary i miłości do naśladowania Chrystusa posłusznego aż do śmierci, zobowiązuje do podporządkowania własnej woli prawowitym przełożonym, zastępującym Boga, gdy wydają polecenia zgodnie z własnymi konstytucjami”¹²². Ślub posłuszeństwa redemptorystek wpisuje się bezpośrednio w posłuszeństwo Syna Bożego, który przyszedł na świat, by wypełnić wolę Ojca¹²³. Posłuszeństwo sióstr ma być aktualizacją i przedłużeniem tego właśnie posłuszeństwa, poprzez ofiarowanie własnej woli, ze względu na Królestwo Boże¹²⁴. By ta rada była dobrze rozumiana i praktykowana, Konstytucje tłumaczą, iż „posłuszeństwo nie może być jedynie zewnętrznym podporządkowaniem się prawu, lecz winno być owocem autentycznego, wolnego, dojrzałego i odpowiedzialnego wyboru: powinno ono wypływać z serca jako świadectwo miłości i jako wyraz głębokiej i żywej wiary”¹²⁵. Sposób życia sióstr ma być świadectwem radośnie przeżywanego posłuszeństwa, które z drugiej strony, dzięki takiej postawie, będzie się przyczyniać do postępu w dojrzałości¹²⁶. Prawo własne redemptorystek wylicza narzędzia, dzięki którym będą one w stanie lepiej rozpoznawać wolę Boga. Do środków tych zalicza: Pismo Święte, rozporządzenia Magisterium Kościoła, Konstytucje i Statuty zakonu, a także przełożoną, inne współsiostry oraz codzienne wydarzenia i znaki czasu. Wyraźnie podkreśla, że przełożona odgrywa wielką rolę w tym poszukiwaniu i rozpoznawaniu woli Bożej, która w szczególnych okolicznościach może okazać się twarda i zmuszająca do przyjęcia krzyża¹²⁷. Po dość ogólnych normach Konstytucji Statuty tego zakonnego instytutu podają już bardzo konkretną praktykę posłuszeństwa zakonnego. Wart podkreślenia jest zapis o obojętności prawa własnego w zakonie, który tutaj właśnie się znajdu-

¹²¹ Tamże, nr 013.

¹²² KPK, kan. 601; zob. K, nr 30.

¹²³ Por. K, nr 30; J 14, 31; Rz 5, 19.

¹²⁴ Por. K, nr 31.

¹²⁵ Tamże, nr 32.

¹²⁶ Por. tamże.

¹²⁷ Tamże, nr 33.

je. Stwierdza on zatem, iż przepisy te nie obowiązują pod karą grzechu, ale zachęca, by zachowywać je ze względu na złożoną profesję, która uczyniła z sióstr osoby konsekrowane Bogu¹²⁸. Ze względu więc na posłuszeństwo „każda siostra będzie wierna i sumienna w spełnianiu aktów wspólnotowych. Jeśli któraś będzie miała rzeczywistą przeszkodę w uczestniczeniu w jakimś akcie wspólnym, powiadomi o tym przełożoną¹²⁹. Przełożona klasztoru ma prawo wydawać – czy to na piśmie, czy w obecności dwóch świadków – formalne nakazy posłuszeństwa. Jednak z władzy takiej winna korzystać tylko w sytuacji niebezpieczeństwa zagrażającego dobru całego klasztoru i po zasięgnięciu wcześniej opinii rady klasztoru¹³⁰. Przełożona ma też uprawnienie dyspensowania poszczególnych sióstr, a nawet całej wspólnoty, z dyscyplinarnego przepisu Konstytucji. W sytuacji przedłużenia dyspensy dla wspólnoty potrzebna jest zgoda kapituły¹³¹. Kolejnym zagadnieniem w życiu kontemplacyjnym, a związanym z omawianą w tym miejscu ewangeliczną radą, jest używanie telefonu oraz innych środków społecznej komunikacji i korespondencji. Te jednak sprawy, jako dość szczegółowe, zostawione są do uregulowania w statutach każdego klasztoru¹³². Skoro przedmiotem posłuszeństwa są normy zawarte w Konstytucjach i Statutach, w tej właśnie części prawodawstwa znajdujemy zapis, iż „na początku nowicjatu każda siostra otrzyma pełny tekst Konstytucji i Statutów¹³³. Ponadto raz do roku będą one wspólnie czytane¹³⁴. Mają być również dostępne w domowej bibliotece i znane nowe dokumenty Stolicy Apostolskiej i Kościoła lokalnego, zwłaszcza odnoszące się do życia zakonnego, o co ma dbać przełożona¹³⁵.

4. Życie wspólnotowe

Jednym z najistotniejszych elementów życia zakonnego jest życie braterskie we wspólnotcie, co poświadczają dokumenty soborowe, posoborowe, jak i prawodawstwo instytutów życia konsekrowanego. W Kodeksie Prawa Kanonicznego znajdujemy normę, według której „braterskie

¹²⁸ Por. S, nr 014.

¹²⁹ Tamże, nr 018.

¹³⁰ Por. tamże, nr 015.

¹³¹ Tamże, nr 016, 094.

¹³² Tamże, nr 019.

¹³³ Tamże, nr 020.

¹³⁴ Por. tamże, nr 021.

¹³⁵ Tamże, nr 022.

współżycie (...), poprzez które wszyscy członkowie jednoczą się w szczególności jakby rodzinę w Chrystusie, tak powinno być określone, ażeby stało się dla wszystkich wzajemnym wsparciem w wypełnianiu własnego powołania. Przez braterską zaś wspólnotę zaszczerpioną i ugruntowaną w miłości, członkowie winni stać się przykładem powszechnego pojednania w Chrystusie¹³⁶.

W Konstytucjach redemptorystek życie wspólnotowe opisane jest w rozdziale trzecim o takim właśnie tytule, który stanowi 19 numerów¹³⁷, a odpowiadają im cztery numery Statutów¹³⁸. Zagadnienie to podzielone jest na dwa zasadnicze tematy: „Życie miłości we wspólnocie”¹³⁹ oraz „Redemptorystki w Kościele”¹⁴⁰. Pierwszy z nich ma cztery części. Pierwsza – „Jedność serc” – to trzy numery. Zaczyna się ona od cytatu zaczerpniętego z soborowego dekretu o przystosowanej do współczesności odnowie życia zakonnego *Perfectae caritatis*: „Wspólnota zakonna, jako prawdziwa rodzina zgromadzona w imię Pana, cieszy się Jego obecnością”¹⁴¹. Jest to przywołanie teologicznej podstawy życia wspólnotowego, czyli obecności Chrystusa we wspólnocie, co ma prowadzić do ewangelicznej przyjaźni pomiędzy siostrami. Ta z kolei przyjaźń stanowi pamiętkę miłości Boga Ojca do nich i stanowi sens ich życia¹⁴².

Prawo fundamentalne wspólnoty zakonnej tego zakonu wyraźnie podkreśla, że „życie wspólnotowe jest z natury swej życiem wzajemnych relacji”¹⁴³. Ma ona przyczyniać się do rozwoju ludzkiej osoby, sprzyjając wzajemnej wymianie, być prawdziwą jednością serc i dusz. Interesujące jest stwierdzenie, że Konstytucje nie zachęcają, ale zakładają pewne postawy we wspólnocie siostrzanej, w której każda z sióstr będzie odnosić się z szacunkiem do drugiej, będzie dostrzegać jej zalety, a także doceniać jej uzdolnienia. Wszystkie mają się troszczyć o to, by rozbudzać u innych zmysł odpowiedzialności, stwarzać możliwość podejmowania inicjatyw i dokonywania osobistych wyborów¹⁴⁴. Warto tutaj zwrócić uwagę, że dotyczy to całej wspólnoty, jest i ma być wysiłkiem całej wspólnoty, a nie tylko przełożonej, dlatego takie właśnie zapisy znalazły się w tej części ich prawodawstwa. Potwierdza to kolejne zdanie, że „jeśli przełożona ma

¹³⁶ KPK, kan. 602.

¹³⁷ Zob. K, nr 60–78.

¹³⁸ Zob. S, nr 049–061.

¹³⁹ Zob. K, s. 43.

¹⁴⁰ Tamże, s. 47.

¹⁴¹ PC, nr 15; por. K, nr 60.

¹⁴² Por. K, nr 60.

¹⁴³ Tamże, nr 61.

¹⁴⁴ Por. tamże.

być pierwszą w tworzeniu tego klimatu wzajemnej miłości, to jednak powinna mieć możliwość liczenia na uczestnictwo w tym wszystkich siostr, ponieważ jest to zadanie całej wspólnoty¹⁴⁵. Kolejny numer opisujący jedność serc znów powraca do przykładu Chrystusa, wskazując na Niego jako na wzór pokory, prostoty i miłości, który ma być wzorem wzajemnej miłości¹⁴⁶.

Aktualnie w życiu wspólnoty zakonnej bardzo mocno podkreśla się dialogowość. Druga część omawianego tytułu trzeciego rozdziału Konstytucji temu właśnie jest poświęcona i nosi nazwę: „Dialog”¹⁴⁷, ponieważ jest on podstawowym elementem życia wspólnoty¹⁴⁸. Norma ta zawiera już bardzo konkretne wskazanie skierowane do siostr, by były otwarte na inne siostry, chętnie ich wysłuchiwały, a także z zainteresowaniem odnosiły się do wyrażanych przez nie idei, projektów czy różnych inicjatyw. Wszystkie siostry mają cenić sobie wspólnotową konfrontację i wymianę myśli, która będzie się dokonywać w klimacie prostoty, zaufania i przyjaźni¹⁴⁹. Dialog ma więc stać się umiejętnym narzędziem do lepszego wzajemnego poznania, rozumienia, akceptowania i uznawania, niezależnie od istniejących pomiędzy nimi różnic, a nawet przeciwieństw. To właśnie ma im pomagać w budowaniu prawdziwie ewangelicznej wspólnoty¹⁵⁰. Znaczący to więc, iż przepisy te są bardzo realistyczne, uwzględniające różnorodność ludzkich charakterów, które jednak ze względu na Ewangelię są w stanie dokonywać zgodnych wyborów.

Następna, trzecia już część „Życia miłości we wspólnocie” to „Akty wspólnotowe”¹⁵¹. Na pierwszym miejscu należą do nich zebrania wspólnoty, których celem jest m.in. wzajemne poznanie się. Powołując się na słowa Ewangelii: „Bo gdzie są dwaj albo trzej zebrani w imię moje, tam Ja jestem pośród nich” (Mt 18, 20), do zebrań tych siostry mają podchodzić w duchu wielkiej wiary i miłości. Zebrania te to także wspólnotowe odkrywanie Bożego planu względem całej wspólnoty i każdej jej członkini¹⁵². Prawo własne przypomina również siostronom, iż posiłki, odpoczynek, na równi z innymi zajęciami, stanowią całość ich wspólnotowego

¹⁴⁵ Tamże.

¹⁴⁶ Por. tamże, nr 62.

¹⁴⁷ Zob. tamże, s. 44.

¹⁴⁸ Por. tamże, nr 61.

¹⁴⁹ Tamże, nr 63.

¹⁵⁰ Tamże, nr 64.

¹⁵¹ Zob. tamże, s. 45.

¹⁵² Por. tamże, nr 65.

życia¹⁵³. Z tego właśnie względu we wszystkich aktach wspólnotowych ma uczestniczyć każda z sióstr, gdyż – jak czytamy w Konstytucjach – „najbardziej zwyczajne spośród nich dają (...) możliwość pogłębienia wzajemnej miłości oraz promieniowania radością, którą (...) Pan obdarza”¹⁵⁴. Statuty, będące przepisami bardziej szczegółowymi, przewidują wspólnotowe zebranie przynajmniej raz na trzy miesiące, a Statuty konkretnego klasztoru określają bliżej tę częstotliwość. Zająć się ono ma wspólnotową refleksją nad życiem duchowym i zakonnym oraz świadectwem danym przez wspólnotę¹⁵⁵. Każda też wspólnota wypracowuje dla siebie program takich spotkań i sposób ich przeprowadzania¹⁵⁶.

„Praca” stanowi tytuł i treść czwartej i ostatniej części pierwszego z dwóch tematów składających się na życie wspólnotowe Zakonu Redemptorystek¹⁵⁷. Tutaj aż pięć numerów poświęconych jest temu zagadnieniu¹⁵⁸. Pierwszy z nich nawiązuje do encykliki o pracy Jana Pawła II *Laborem exercens*. Ponieważ Jezus narodził się w rodzinie rzemieślniczej i w niej przez długie lata pracował, dlatego również praca sióstr, na wzór Chrystusa, ma mieć wartość odkupieńczą i być jednocześnie dla nich źródłem głębokiej radości¹⁵⁹. Ponadto wykonywana praca pozwala być bliżej ludzi, którzy codziennie się trudzą, i okazywać w ten sposób należny im szacunek. Jest ona również uczestnictwem w tworzeniu lepszego świata, który tylko w Chrystusie odnajduje swą pełnię¹⁶⁰. Takie ewangeliczne podstawy pracy sióstr każą im przyjmować postawę ludzi ubogich. Same więc pracują na własne utrzymanie, a także owocami tej pracy dzielą się z tymi, którzy pomocy potrzebują. Praca jest dla nich „niezastąpionym elementem równowagi koniecznej w (...) życiu kontemplacyjnym”¹⁶¹. Zgodnie z prawnym zapisem, siostry zobowiązują się wykonywać sumiennie powierzoną sobie pracę jako służbę dla

¹⁵³ Tamże, nr 66. Odnośnie do posiłków Statuty w części o życiu wspólnotowym stanowią: „Każda siostra, przyjmując posiłki z radością i w prostocie serca, zadowoli się tym, co podaje się dla całej wspólnoty, chyba że względ na zdrowie wymaga stosowania wyjątków”; nr 050. Czas, długość trwania i sposób spędzania rekreacji, będącej elementem życia wspólnego, określają statuty klasztoru; por. nr 052. Tam też zawarte będą przepisy dotyczące przeżywania świąt kościelnych, zakonnych i państwowych, jak i sposób realizacji czasu odpoczynku i potrzebnych fizycznych ćwiczeń; por. S, nr 053–054.

¹⁵⁴ K, nr 67.

¹⁵⁵ Por. S, nr 045.

¹⁵⁶ Tamże, nr 049.

¹⁵⁷ Zob. K, s. 46.

¹⁵⁸ Tamże, nr 68–72.

¹⁵⁹ Por. tamże, nr 68; Jan Paweł II, Encyklika *Laborem exercens*, O pracy ludzkiej z okazji 90. rocznicy encykliki *Rerum novarum*, 14 września 1981, nr 26.

¹⁶⁰ Por. K, nr 69; 1 Kor 3, 22.

¹⁶¹ K, nr 70; por. Paweł VI, Adhortacja apostołska *Evangelica testificatio*, dz. cyt., nr 20.

wspólnoty, mają jej poświęcać wszystkie posiadane umiejętności. Dodatkowym argumentem uzasadniającym taką postawę jest to, iż tak pojęta i wykonywana praca przyczyni się do utrzymania ładu i porządku, ale nade wszystko „uczyni miłym życie wspólnotowe”. W codziennych obowiązkach siostry mają sobie chętnie i dyskretnie pomagać¹⁶². Ponieważ zakon ten jest zakonem kontemplacyjnym, dlatego wykonywana praca zharmonizowana jest z rytmem takiego właśnie życia. Jest ona niezastąpionym elementem tak życia duchowego, jak i kontemplacyjnego oraz świadectwem godności ludzkiej pracy¹⁶³.

Drugi punkt, czy też temat w konstytucyjnych normach opisujących życie wspólnotowe dość ogólnie nazywany został: „Redemptorystki w Kościele”¹⁶⁴. Nie jest on już podzielony, jak temat pierwszy, na mniejsze zagadnienia. Zawiera następujące po sobie sześć numerów Konstytucji¹⁶⁵. Tutaj prawodawca wyjaśnia, że prowadzone przez siostry życie nie wynika z nienawiści do świata ani nie jest od niego ucieczką, ale znakiem, służbą i uczestnictwem w misji Chrystusa w Kościele. Ich wspólnota istnieje w Kościele po to, by służba innych była lepsza, by przede wszystkim ubogim dać skuteczne i wyraźne świadectwo obecności dla nich Zbawiciela¹⁶⁶. Ich specyficzny apostołat jest to samo ich kontemplacyjne życie poświęcone Bogu przez profesję rad ewangelicznych. Przez życie zjednoczone z Bogiem, przez autentyczną, wzajemną miłość i przez modlitwę są świadkami i zwiastunami Królestwa Bożego. Każdą więc siostrę nazywają apostołką, a cała wspólnota chce być „Żywą Pamiątką Odkupiciela”¹⁶⁷. Wspólnota redemptorystek, wychodząc z założenia, że stanowi część Kościoła partykularnego, pragnie uczestniczyć w radościach i cierpieniach ludzi regionu, w którym znajduje się ich klasztor. Ich „klasztor jest powołany, aby być w tym Kościele centrum modlitwy i kontemplacyjnego apostołatu”¹⁶⁸. Powołując się na odpowiednie przepisy Kodeksu Prawa Kanonicznego, Konstytucje przywołują prawo i obowiązek biskupa diecezjalnego przeprowadzania wizytacji klasztorów tego zakonu, także w zakresie dyscypliny zakonnej¹⁶⁹. Ponadto biskup ten wizytuje również kościoły i oratoria należące do ich klasztorów i dostępne

¹⁶² Por. K, nr 71; S, nr 056.

¹⁶³ Por. K, nr 72.

¹⁶⁴ Zob. tamże, s. 47.

¹⁶⁵ Tamże, nr 73–78.

¹⁶⁶ Por. tamże, nr 73.

¹⁶⁷ Tamże, nr 74.

¹⁶⁸ Tamże, nr 75.

¹⁶⁹ Tamże, nr 76; KPK, kan. 628 § 2: „Biskup diecezjalny ma prawo i obowiązek wizytować, także w zakresie dyscypliny zakonnej”; nr 1: „niezależne klasztory, o których w kan. 615”.

dla wiernych¹⁷⁰. Jeśli w danej diecezji, regionie czy kraju jest zorganizowane dla zakonnic coś, co przyniesie im duchową lub materialną pomoc dla redemptorystowskiego życia, chcą z tego korzystać¹⁷¹. Świadomość bycia Kościołem każe im pamiętać o młodych, rozwijających się Kościołach, by nie brakowało tam pracowników i by niewierzący otwierali się na Ewangelię¹⁷². W tym samym duchu chcą oddawać się na służbę ekumenizmowi, co praktycznie, oprócz modlitwy, ma przejawiać się w zainteresowaniu Kościołami wschodnimi i wspólnotami powstałymi na skutek reformacji¹⁷³.

Jak więc widać, podział norm opisujących życie wspólnotowe redemptorystek jest bardzo logiczny. Ma ono dwa wymiary, wewnętrzny, mający zastosowanie w życiu klasztornym, i zewnętrzny, otwarty na potrzeby miejsca, gdzie żyją, i potrzeby całego powszechnego Kościoła.

5. Struktury zarządu

Jak każda społeczność ludzka, tak i instytuty zakonne potrzebują władzy do prawidłowego funkcjonowania. Jest ona w nich niezbędna do wspólnotowego i indywidualnego poszukiwania i wypełniania woli Bożej. Dodatkowo umożliwia też poszczególnym osobom życie własną konsekracją, zwłaszcza poprzez urzeczywistnianie ewangelicznej rady posłuszeństwa. Życie we wspólnocie wymaga uporządkowania, by mógł nastąpić jej wzrost. Jest on możliwy dzięki obecności władzy, która pomaga w budowie braterskiej wspólnoty. Potrzeba władzy ujawnia się także wówczas, gdy instytut zakonny podejmuje działalność apostołską. Wtedy bowiem władza nie tylko koordynuje apostołskie zaangażowania, ale troszczy się również o zgodne z charyzmatem wykonywanie misji instytutu¹⁷⁴. Dlatego Kościół, szczególnie po Soborze Watykańskim II,

¹⁷⁰ Por. K, nr 76; KPK, kan. 683 § 1: „Biskup diecezjalny może osobiście lub przez kogo innego, podczas wizytacji pasterskiej, jak również w wypadku konieczności wizytować: kościoły i kaplice, do których wierni habitualnie uczęszczają, szkoły oraz inne dzieła religijne lub miłosierdzia duchowego, powierzone zakonnikom. Nie dotyczy to jednak szkół, które są dostępne wyłącznie własnym alumnom instytutu”.

¹⁷¹ Por. K, nr 77; KPK, kan. 708: „Wyżsi przełożeni mogą z pożytkiem łączyć się w konferencje, czyli rady, ażeby wspólnymi siłami czy pracować nad pełniejszym osiągnięciem celu poszczególnych instytutów, z zachowaniem jednak zawsze ich autonomii, charakteru i własnego ducha, czy rozważać wspólne problemy, czy też doprowadzić do nawiązania odpowiedniej koordynacji i współpracy z Konferencjami Episkopatu, jak również z poszczególnymi biskupami”.

¹⁷² Por. K, nr 78; Sobór Watykański II, Dekret o działalności misyjnej Kościoła *Ad gentes divinitus*, nr 40.

¹⁷³ Por. K, nr 78; Sobór Watykański II, Dekret o ekumenizmie *Unitatis redintegratio*, nr 15, 23.

¹⁷⁴ Por. Kongregacja Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostołskiego, Instrukcja Posługa władzy i posłuszeństwo, *Faciem tuam, Domine, requiram*, 11 maja 2008. Wyd. polskie: Kraków 2008, nr 3.

wydał wiele dokumentów i aktów normatywnych dotyczących pełnienia posługi władzy w instytutach zakonnych.

Zagadnienie sprawowania władzy w Zakonie Sióstr Redemptorystek zostało unormowane w rozdziale piątym, który nosi nazwę „Struktury zarządu”¹⁷⁵. Po kilku wprowadzających numerach¹⁷⁶ podzielony jest on na siedem punktów zatytułowanych: „Kapituła”¹⁷⁷, „Przełożona”¹⁷⁸, „Rada”¹⁷⁹, „Wikaria”¹⁸⁰, „Inne urzędy”¹⁸¹, „Relacje pomiędzy poszczególnymi klasztorami Zakonu”¹⁸² oraz „Nowe fundacje”¹⁸³.

Na samym początku prawo fundamentalne instytutu podaje argument konieczności istnienia przepisów i prawnej organizacji klasztorów. Argumentem tym jest trwałość, konieczna do życia i miłości zakonnych wspólnot. Ponadto struktury władzy mają służyć zarówno poszczególnym osobom, jak i całym wspólnotom, a także winny być inspirowane wyraźnie i dokładnie wartościami ewangelicznymi¹⁸⁴. W tym miejscu ponownie pojawia się w Konstytucjach temat posłuszeństwa, nierozzerwalnie związanego ze sprawowaniem władzy. Siostry przypominają sobie obowiązek posłuszeństwa papieżowi jako ich najwyższemu przełożonemu z racji złożonego ślubu posłuszeństwa¹⁸⁵. W normie tej wspominają również biskupa diecezjalnego, gdyż uczestniczy on w kościelnym zarządzie zewnętrznym klasztoru powierzonego jego szczególnej trosce¹⁸⁶.

Następna ze wstępnych konstytucji stanowi, iż poszczególne klasztory tego instytutu zakonnego są autonomiczne, ale powiązane ze sobą więzią solidarności i wzajemnej pomocy, co konkretnie opisuje norma konstytucji numer 125 zamieszczona w punkcie szóstym tego rozdziału. Z kolei „zarząd wewnętrzny (...) zapewnia przełożona, jej Rada oraz Kapituła wspólnoty”¹⁸⁷. Aby te struktury były skuteczne, wymaga się od wszystkich sióstr odpowiedzialnego i aktywnego współuczestnictwa.

¹⁷⁵ Zob. K, s. 59.

¹⁷⁶ Tamże, nr 106–109.

¹⁷⁷ Tamże, nr 110–112.

¹⁷⁸ Tamże, nr 113–118.

¹⁷⁹ Tamże, nr 119–121.

¹⁸⁰ Tamże, nr 122.

¹⁸¹ Tamże, nr 123.

¹⁸² Tamże, nr 124–125.

¹⁸³ Tamże, nr 126–130.

¹⁸⁴ Por. tamże, nr 106.

¹⁸⁵ Tamże, nr 107; KPK, kan. 590 § 2: „Każdy członek obowiązany jest okazywać uległość Papieżowi jako swemu najwyższemu przełożonemu, również z racji świętych więzów posłuszeństwa”.

¹⁸⁶ Por. K, nr 107; KPK, kan. 615: „Klasztor niezależny, który poza własnym przełożonym nie ma innego wyższego przełożonego ani nie jest złączony z jakimś instytutem zakonnym w ten sposób, żeby przełożony tego instytutu miał określoną przez konstytucje władzę nad tym klasztorom, jest powierzony szczególnemu nadzorowi biskupa diecezjalnego, zgodnie z przepisami prawa”.

¹⁸⁷ Por. K, nr 108.

Obowiązek ten spoczywa szczególnie na tych członkiniach, które uczestniczą w kapitule i radzie¹⁸⁸.

Pierwszym z wymienianych podmiotów zarządu wewnętrznego klasztoru redemptorystek jest kapituła. W sposób bardzo ogólny unormowana jest ona w trzech numerach Konstytucji¹⁸⁹. Ukonstytuowanie kapituły dokonuje się zgodnie z prawem powszechnym Kościoła i prawem własnym instytutu, zaś jej kompetencje określać mają Statuty¹⁹⁰. Kolejny przepis ma na celu uświadomienie członkiniom, że ich kapitulne zgromadzenie ma mieć tego samego Ducha co apostołowie w dniu Pięćdziesiątnicy, zebrani z Maryją w Wieczerniku na modlitwie, podczas której otrzymali Ducha Świętego¹⁹¹. Ostatni z tych trzech punktów jest jakby apelem do biorących udział w zebraniach kapituły sióstr, by były otwarte na nową sytuację Kościoła i świata, i dawały tego dowód, oraz okazywały pełne zaufanie Ewangelii i wypróbowanym tradycjom swego zakonu. Ewentualne pojawiające się różnice zdań mają być dla nich okazją do wzajemnego wzbogacenia się, by poprzez dialog i miłość dążyły do pełnego zrozumienia między sobą¹⁹².

Na temat kapituły bardziej szczegółowe normy znajdujemy w Statutach. Zawierają one jedenaście numerów¹⁹³. Pierwszy dzieli kapituły na zwyczajne i nadzwyczajne¹⁹⁴. Podział ten uzależniony jest od składu danej kapituły oraz od jej kompetencji. Kapituła zwyczajna zatem składa się ze wszystkich profesek po ślubach uroczystych¹⁹⁵. Ma ona głos do-

¹⁸⁸ Tamże, nr 109; KPK, kan. 633 § 1: „Organa uczestnictwa lub konsultacji mają wiernie wypełniać powierzone sobie zadanie, zgodnie z przepisami prawa powszechnego i własnego, a w ten sam sposób powinna się wyrażać troska i udział wszystkich członków na rzecz dobra wspólnego całego instytutu lub wspólnoty”. § 2: „W organizowaniu i stosowaniu tych środków uczestnictwa i konsultacji należy stosować mądre rozeznanie, a sposób ich działania powinien być zgodny z charakterem i celem instytutu”.

¹⁸⁹ Zob. K, nr 110–112.

¹⁹⁰ Por. tamże, nr 110; KPK, kan. 631 § 1: „Kapituła generalna, która zgodnie z konstytucjami otrzymuje najwyższą władzę w instytucie, powinna być w ten sposób powołana, ażeby reprezentując cały instytut, stała się prawdziwym znakiem jego jedności w miłości. Do niej głównie należy strzec dziedzictwa instytutu, o którym w kan. 578, popierać zgodną z nim przystosowaną odnowę, dokonywać wyboru najwyższego przełożonego, załatwiać ważniejsze sprawy oraz wydawać normy, które winni wszyscy zachowywać”. § 2: „Konstytucje mają określić skład kapituły i zakres jej władzy. Własne prawo winno dokładniej określić obowiązujący sposób odbywania kapituły, zwłaszcza gdy idzie o wybory i sposób załatwiania spraw”. § 3: „Zgodnie z normami określonymi we własnym prawie, nie tylko prowincje i wspólnoty lokalne, lecz także każdy członek może w sposób wolny przesłać do kapituły generalnej swoje życzenia i sugestie”. Kan. 632: „Własne prawo powinno dokładnie określić, co należy do innych kapituł instytutu oraz innych podobnych zebrań, a mianowicie ich naturę, władzę, skład osobowy, sposób postępowania i czas ich odbywania”.

¹⁹¹ Por. K, nr 111.

¹⁹² Tamże, nr 112.

¹⁹³ Zob. S, nr 092–0102.

¹⁹⁴ Por. tamże, nr 092.

¹⁹⁵ Tamże, nr 093.

radczy w opinii o przyjęciu postulanki do nowicjatu¹⁹⁶, głos decydujący przy dopuszczeniu do pierwszej profesji zakonnej¹⁹⁷ lub profesji uroczystej¹⁹⁸. Może także wybierać przełożoną¹⁹⁹ i radne²⁰⁰. Z kolei kapituła nadzwyczajna składa się z większej liczby członkiń. Należą do niej wszystkie siostry profeski, także te, które mają nawet rok profesji czasowej. Do uprawnień tej kapituły należy wypracowanie oraz rewizja statutów danego klasztoru, dyskusja i zatwierdzenie programu rocznego wypracowanego przez przełożoną z jej radą, dotyczącego modlitwy, pracy i formacji ciągłej, rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu wspólnoty za miniony rok oraz budżetu przewidywanego na rok następny, dyskusja i podjęcie decyzji odnośnie do ważnych spraw dotyczących życia wspólnoty, dyspensowanie na pewien okres od przepisu dyscyplinarnego Konstytucji lub Statutów²⁰¹.

Planowana kapituła winna być odpowiednio przygotowana, zgodnie z wymogami prawa powszechnego Kościoła, jak i prawa własnego Zakonu Redemptorystek. Na kilka dni przed takim kapitulnym zebraniem przełożona winna ogłosić je wspólnocie i przedstawić sprawy, jakie będą przedmiotem obrad²⁰². Z każdego posiedzenia sekretarka sporządza protokół, który wymaga zatwierdzenia kapituły²⁰³.

Interesujący jest zapis Statutów dotyczący podejmowania decyzji w przypadku pokrewieństwa sióstr. Mianowicie gdy kapituła podejmuje decyzję o dopuszczeniu do nowicjatu, pierwszej profesji, profesji uroczystej, wtedy siostra będąca krewną kandydatki, bez względu na stopień pokrewieństwa, nawet gdy jest nią sama przełożona, glosuje, lecz nie bierze udziału w dyskusji²⁰⁴. Inne jeszcze ograniczenie zawiera kolejna norma. Otóż jeśli z jakiegokolwiek powodu podczas obrad kapituły będzie rozpatrywana sprawa którejś z sióstr, wówczas zainteresowana siostra będzie wyłączona z takiego posiedzenia, będzie jednak miała możliwość wypowiedzenia się²⁰⁵.

W decyzjach podejmowanych przez kapitułę istotna jest większość wyborcza potrzebna do tego, by dany wybór stał się prawomocny. Decy-

¹⁹⁶ Tamże, nr 093, 071.

¹⁹⁷ Tamże, nr 093, 079.

¹⁹⁸ Tamże, nr 093, 086.

¹⁹⁹ Tamże, nr 093, 0103.

²⁰⁰ Tamże, nr 093, 0113.

²⁰¹ Tamże, nr 094, 016, 0102.

²⁰² Tamże, nr 0100.

²⁰³ Tamże, nr 0101, 0130.

²⁰⁴ Tamże, nr 095.

²⁰⁵ Tamże, nr 096.

zje podejmowane są przez tajne głosowanie, które wymaga bezwzględnej większości głosów sióstr aktualnie biorących w nim udział²⁰⁶. Zgodnie ze Statutami, głos kapituły jest decydujący we wszystkich przypadkach. Wyjątek stanowi dopuszczenie do nowicjatu, gdy jest on tylko doradczy²⁰⁷. Gdyby zachodziła potrzeba zmiany Konstytucji lub Statutów, potrzeba wówczas większości kwalifikowanej. Ponadto zmiana takiego prawa wymaga zatwierdzenia przez Stolicę Apostolską²⁰⁸. Gdy przedmiotem obrad kapituły ma być wypracowanie lub rewizja statutów klasztoru, wówczas mogą być zaproszone kompetentne w tej materii osoby. Takie prawo musi być jednak zatwierdzone przez kapitułę nadzwyczajną, gdyż tylko ona jest w tej materii kompetentna²⁰⁹. W temacie tym znajdujemy także wyjaśnienie, że statuty klasztoru nie mogą być przeciwne prawu ogólnemu, ani też prawu własnemu instytutu. Gdyby tak było, wówczas wymaga ono zatwierdzenia przez Stolicę Apostolską²¹⁰.

Gdyby jakaś podjęta przez kapitułę decyzja wywoływała poważne trudności, przełożona klasztoru, po wysłuchaniu zdania swej rady, może ponownie zwołać kapitułę, by na nowo rozpatrzyć to zagadnienie²¹¹. Jeszcze inną sprawą jest trudność podjęcia jakiejś decyzji. Wtedy to – oprócz kapituły, która wybiera przełożoną i radne – jeżeli po dwóch głosowaniach utrzymuje się równa liczba głosów, sprawa ta może być rozstrzygnięta przez samą przełożoną, jednak po wcześniejszym uzyskaniu zgody rady. Z kolei w przypadku równej liczby głosów radnych decyduje przełożona²¹².

²⁰⁶ Tamże, nr 097 a. Oprócz takiego wymogu, niektóre decyzje podejmowane przez kapitułę muszą uwzględniać normy podane w innych przepisach Statutów. Mają one zastosowanie przy wyborze przełożonej i radnych. Por. tamże, nr 0104, 0106, 0107, 0116.

²⁰⁷ Tamże, nr 097 b, 093.

²⁰⁸ Tamże, nr 097 c; KPK, kan. 587 § 1: „Dla lepszej ochrony własnego powołania oraz identyczności poszczególnych instytutów, kodeks fundamentalny, czyli konstytucje każdego instytutu, oprócz tego, co nakazuje zachować kan. 578, powinny zawierać także normy fundamentalne odnośnie do zarządzania instytutem i dyscypliny członków, włączania członków oraz ich formacji, jak również przedmiotu podejmowanych świętych zobowiązań”. § 2: „Kodeks ten jest zatwierdzany przez kompetentną władzę kościelną i tylko za jej zgodą może być zmieniony”. Kan. 593: „Z zachowaniem w mocy kan. 586 instytuty na prawie papieskim podlegają bezpośrednio i wyłącznie władzy Stolicy Apostolskiej w zakresie wewnętrznego zarządu i dyscypliny”.

²⁰⁹ Por. S, nr 0102, 094.

²¹⁰ Tamże, nr 0102.

²¹¹ Tamże, nr 098.

²¹² Tamże, nr 099; KPK, kan. 119: „W odniesieniu do aktów kolegialnych, chyba że w prawie lub w statutach inaczej zastrzeżono: nr 2 jeśli chodzi o inne sprawy, to ma moc prawa, za czym – przy obecności większości tych, którzy powinni być wezwani – opowiada się bezwzględna większość obecnych; jeśli jednak po dwóch głosowaniach liczba głosów jest równa, wtedy przewodniczący może przeważać swoim głosem”.

Jak to już wcześniej podkreśliłem, na czele wspólnoty klasztoru stoi przełożona. Jest ona wybierana na trzy lata przez kapitułę zwyczajną²¹³. Na miesiąc przed zakończeniem trzechlecia informuje swoją wspólnotę o terminie wyborów. Kapituła tej, zgodnie z wymogami prawa kanonicznego, przewodniczy ordynariusz miejsca położenia klasztoru²¹⁴. Przed rozpoczęciem wyboru przełożonej przewodniczący kapituły wyznacza przynajmniej dwie skrutatorki, wybierając je spośród uczestniczek kapituły²¹⁵. Kandydatka na urząd przełożonej musi spełniać określone prawem wymogi. Nade wszystko musi być mniszką przynajmniej pięć lat po profesji uroczystej²¹⁶. Gdyby jednak kapituła chciała wybrać na przełożoną siostrę, która nie spełnia tego wymogu, wtedy należy zastosować normy dotyczące postulacji²¹⁷. W przypadku zgody wybranej na postulację przewodniczący kapituły czasowo zawiesza obrady kapituły, by zgodnie z przepisami prawa wypełnić wymogi postulacji. W tym czasie wspólnotą zarządza wikaria²¹⁸. Jeśli Stolica Apostolska zaakceptuje postulację, wtedy wikaria odczytuje wobec całej wspólnoty jej oficjalny dokument. Od tego właśnie momentu rozpoczyna się nowe trzechlecie²¹⁹.

²¹³ Por. S, nr 0103, 093.

²¹⁴ Tamże, nr 0103; KPK, kan. 625 § 2: „Wyborom przełożonego klasztoru niezależnego, o którym w kan. 615, oraz najwyższego przełożonego instytutu na prawie diecezjalnym, przewodniczy biskup domu głównego”.

²¹⁵ Por. S, nr 0103; KPK, kan. 173 § 1: „Przed rozpoczęciem wyborów należy wyznaczyć spośród grona kolegium lub zespołu przynajmniej dwóch skrutatorów”.

²¹⁶ Por. S, nr 0104.

²¹⁷ Tamże, nr 0109; KPK, kan. 180 § 1: „Jeśli wyborowi tego, którego wyborcy wolą i uważają za odpowiedniego, stoi na drodze kanoniczna przeszkoda, od której można i zwykle się dyspensować, mogą go swoimi głosami postulować u kompetentnej władzy, chyba że prawo zastrzega inaczej” § 2: „Kompromisariusze nie mogą postulować, chyba że to wyrażono w kompromisie” § 3: „Do ważności postulacji wymaga się przynajmniej dwóch trzecich głosów” § 2: „Głos za postulacją powinien być wyraźny przez słowo postuluję lub inne równoznaczne. Formuła wybieram lub postuluję, lub równoznaczna jest za wyborem, jeżeli nie ma przeszkody; w przeciwnym razie za postulacją” § 1: „Przewodniczący ma w użytecznym czasie ośmiu dni wysłać postulację do kompetentnej władzy, do której należy zatwierdzenie wyboru, która ma prawo udzielenia dyspensy od przeszkody, albo, jeśli takiego uprawnienia nie posiada, poproszenia o nią u władzy wyższej. Jeżeli potwierdzenie nie jest wymagane, postulację należy wysłać do kompetentnej władzy, aby udzieliła dyspensy” § 2: „Jeśli w przepisany czas nie przesłano postulacji, jest tym samym nieważna, a kolegium lub zespół tym razem pozbawiony jest prawa wyboru czy postulacji, jeśli nie udowodniono, że przewodniczący nie przesłał postulacji z powodu słusznej przeszkody albo że od przesłania jej we właściwym czasie nie powstrzymał się podstępnie lub z niedbalstwa” § 3: „Postulowany nie nabywa żadnego prawa z postulacji, a kompetentna władza nie jest zobowiązana jej zaakceptować” § 4: „Po dokonaniu postulacji wobec kompetentnej władzy wyborcy nie mogą jej odwołać, jeśli władza nie wyrazi na to zgody” § 1: „Gdy kompetentna władza nie dopuści postulacji, prawo wyboru powraca do kolegium lub zespołu” § 2: „Po dopuszczeniu postulacji należy o tym powiadomić postulowanego, który winien odpowiedzieć zgodnie z przepisem kan. 177 § 1” § 3: „Kto przyjmuje dopuszczoną postulację, zyskuje natychmiast pełnoprawnie urząd”.

²¹⁸ Por. S, nr 0110.

²¹⁹ Tamże, nr 0111.

Wracając do zagadnienia wyboru przełożonej, zgodnie z przepisami Statutów, wymaga się, by głosowanie było wolne i tajne²²⁰. Każda z uczestniczek kapituły oddaje swój głos na tę siostrę, którą przed Bogiem zgodnie z własnym sumieniem uważa za najbardziej zdatną do kierowania wspólnotą. Wykluczone jest jednak głosowanie na samą siebie. By dana siostra została wybrana na przełożoną klasztoru, winna uzyskać bezwzględną większość głosów, z wyjątkiem wspomnianej już postulacji, gdy zgodnie z wymogami Kodeksu Prawa Kanonicznego wymagana jest większość kwalifikowana. Jeżeli po trzech głosowaniach żadna z sióstr nie uzyskała wymaganej bezwzględnej większości, przystępuje się do czwartego głosowania. Jednak w tym głosowaniu głosuje się tylko na dwie siostry, które w trzecim głosowaniu uzyskały największą liczbę głosów. Jeżeli zdarzyłoby się, że w trzecim głosowaniu więcej sióstr otrzymało tę samą liczbę głosów, pierwszeństwo ustala się najpierw według czasu złożonej profesji, a następnie według wieku. W tym głosowaniu obydwie kandydatki wyłączone są z głosowania. W sytuacji uzyskania równej liczby głosów po czwartym głosowaniu przełożoną zostaje siostra starsza ślubami, a następnie wiekiem²²¹.

Istotną kwestią w wyborach przełożonej jest także długość sprawowania tego urzędu. Po zakończeniu pierwszego trzechlecia może ona zostać wybrana na kolejne. Tylko z ważnych powodów, o których jednak konkretnie nie wspomina prawo własne redemptorystek, dana siostra może zostać wybrana na trzecią kadencję. Wykluczone jest jednak kierowanie wspólnotą nieprzerwanie przez dwanaście lat²²².

W odbywających się wyborach wyniki każdego głosowania ogłasza przewodniczący kapituły. Podaje on liczbę głosów otrzymaną przez poszczególne siostry. By zachować wymóg tajności głosowania, „jeżeli wszystkie głosy, z wyjątkiem dwóch, zostaną oddane na tę samą siostrę, wówczas te dwa ogłasza się jako »różne« bez podania nazwisk”²²³. Gdy wybrana osiągnie wymaganą prawem większość, przewodniczący pyta ją, czy przyjmuje wybór. Gdy go przyjmie, zostaje przełożoną, w przeciwnym wypadku należy przystąpić do nowych wyborów. W takiej sytuacji wymagana jest przerwa trwająca od trzech do ośmiu dni, której

²²⁰ Tamże, nr 0105; KPK, kan. 172 § 1: „Aby głos był ważny, musi być: 1 wolny; stąd też nieważny jest głos tego, kto został skłoniony ciężką bojaźnią lub podstępem, bezpośrednio lub pośrednio, do wybrania jakiejś osoby, lub różnych osób rozłącznie; 2 tajny, pewny, bezwarunkowy, określony”. § 2: „Warunki dołączone do głosu przed wyborem uważa się za niedołączone”.

²²¹ Por. S, nr 0106.

²²² Tamże, nr 0107.

²²³ Tamże, nr 0108.

celem jest zastanowienie się i modlitwa. Wspólnotą rządzi wtedy wikaria. Ceremonię następującą po dokonanych i przyjętym wyborze określa już sam klasztor. Statuty nie wypowiadają się na ten temat²²⁴.

Objęcie urzędu oznacza, że wybrana siostra kieruje wspólnotą przez trzy lata. Może jednak zrzec się tego urzędu w trakcie trzechlecia. Zrzeczenie takie wymaga przyjęcia przez kapitułę zwyczajną i Stolicę Apostolską. Przed przystąpieniem do nowych wyborów o takiej decyzji winien być powiadomiony ordynariusz miejsca²²⁵. W przypadku wakatu urzędu przełożonej, z jakiegokolwiek powodu, nowe wybory mają się odbyć w ciągu dwóch miesięcy od początku wakansu. W tym czasie wspólnotą zarządza jej wikaria, która nie powinna wprowadzać we wspólnocie żadnych nowości²²⁶.

Gdy wybrana siostra obejmie urząd lub też zostanie zatwierdzona postulacja, zwołuje ona kapitułę zwyczajną, by dokonała wyboru radnych, wikarii i sekretarki²²⁷. Od kandydatki na radną wymaga się, by była profeską po ślubach uroczystych. Gdyby w ostatnim trzechleciu radne łącznie z wikarią i sekretarką pełniły już te urzędy, mogą być ponownie na nie wybrane. Statuty zwracają jednak uwagę, aby odnawiać skład zarządu klasztoru, to znaczy żeby te same siostry nie stanowiły ciągle jego zarządu. W tej materii nie znajdujemy żadnych konkretnych wymogów czy ograniczeń²²⁸. W dokonywanych wyborach radna musi otrzymać bezwzględną większość głosów w pierwszym i drugim głosowaniu. W trzecim wystarczy już większość względna. W sytuacji wystąpienia równej liczby głosów stosuje się te same zasady co przy wyborze przełożonej klasztoru²²⁹. W przypadku wakatu urzędu wikarii, sekretarki lub radnej przystępuje się do nowych wyborów. Tak samo postępuje się, gdy jedna

²²⁴ Por. tamże.

²²⁵ Tamże, nr 0112; KPK, kan. 187: „Każdy, kto jest poczytalny, może dla słusznej przyczyny zrzec się urzędu kościelnego”. Kan. 188: „Mocą samego prawa nieważna jest rezygnacja pod wpływem ciężkiej i niesprawiedliwej bojaźni, podstęp, błędu istotnego lub symonii”. Kan. 189 § 1. „Rezygnacja – czy wymaga przyjęcia, czy nie – aby była ważna, powinna być złożona temu, kto powierza urząd, o który chodzi, i to na piśmie albo też ustnie wobec dwóch świadków”. § 2: „Władza nie powinna przyjmować rezygnacji jak tylko uzasadnionej słuszną i proporcjonalną przyczyną”. § 3: „Rezygnacja wymagająca przyjęcia traci wszelką moc, jeśli nie zostanie akceptowana w ciągu trzech miesięcy. Niewymagająca przyjęcia osiągnie swój skutek z chwilą, gdy rezygnujący zakomunikuje ją zgodnie z prawem”. § 4: „Dopóki rezygnacja nie osiągnie skutku, może być odwołana przez rezygnującego; z chwilą osiągnięcia skutku nie może być odwołana, ale ten, kto zrezygnował, może otrzymać urząd z innego tytułu”.

²²⁶ Por. S, nr 0117.

²²⁷ Tamże, nr 0113–0114.

²²⁸ Tamże, nr 0115.

²²⁹ Tamże, nr 0116, 0106.

z radnych prosi o zwolnienie z urzędu, a ta prośba zostanie przyjęta przez kapitułę zwyczajną²³⁰.

Statuty Zakonu Redemptorystek zobowiązują przełożoną, by w ciągu miesiąca po wyborze odprawiła co najmniej trzydniowe rekolekcje. Następnie, w porozumieniu ze swoją radą, wyznaczy siostrę odpowiedzialną za postulat, mistrzynię nowicjatu, a także ekonomkę klasztoru. Funkcje te może pełnić któraś z radnych lub inna siostra po ślubach uroczystych. Odpowiedzialne za formację w postulacie i nowicjacie mogą być siostrami z innego klasztoru tego zakonu. Obok nich wyznaczona zostanie także siostra odpowiedzialna za neoprofesi²³¹. Przełożona wyznacza również siostry odpowiedzialne za inne urzędy wymagane przez statuty klasztoru. Do podjęcia takich decyzji potrzeba zasięgnięcia opinii rady i wcześniejszej rozmowy z siostrami²³².

Jednym z podstawowych zadań przełożonej klasztoru jest sprzyjać duchowemu rozwojowi sióstr. Z tego właśnie względu ma ona być gotowa przyjmować je na rozmowę przynajmniej raz na dwa miesiące. Statuty zwracają uwagę, by te spotkania i rozmowy były „proste i serdeczne, pomagające siostronom zachować gorliwość w ewangelicznym zaangażowaniu i wierność charyzmatowi redemptorystek”²³³.

Rada każdego klasztoru omawianego zakonu składa się z przełożonej i czterech radnych, wybieranych – jak zostało to już podkreślone wcześniej – przez kapitułę zwyczajną. We wspólnotach liczących mniej niż trzysta profesek nie wymaga się tylu radnych, wystarczą dwie. Z kolei w klasztorach nowo założonych, ale jeszcze kanonicznie nieerygowanych, nie ma obowiązku rozróżniania pomiędzy kapitułą a radą²³⁴. Prawo własne nie tłumaczy, co w praktyce miałyby to oznaczać. Do uprawnień rady klasztoru należy badanie ważniejszych spraw odnoszących się do życia duchowego i obserwacji, przedyskutowanie ważniejszych inicjatyw²³⁵, przygotowanie kapituł, zwłaszcza tych, które mają wypracować

²³⁰ Tamże, nr 0118.

²³¹ Tamże, nr 0119.

²³² Tamże, nr 0120; KPK, kan. 626: „Przełożeni w nadawaniu urzędów, członkowie w dokonywaniu wyborów powinni zachować przepisy prawa powszechnego oraz własnego prawa, a także powstrzymać się od jakichkolwiek nadużyć oraz względów osobistych. Mając zaś przed oczyma tylko Boga i dobro instytutu, powinni mianować lub wybierać tych, których wobec Pana uznają za rzeczywiście godnych i odpowiednich. Ponadto w dokonywaniu wyborów winni się powstrzymać od pozyskiwania wyborców bezpośrednio lub pośrednio, dla siebie lub dla innych”.

²³³ S, nr 0121; por. KPK, kan. 630, § 5: „Podwładni powinni z zaufaniem przechodzić do swoich przełożonych, którym też mogą w sposób wolny i nieprzymuszony otwierać swoje wnętrza. Natomiast zabrania się przełożonym nakłaniać ich w jakikolwiek sposób do otwierania przed nimi sumienia”.

²³⁴ Por. S, nr 0122.

²³⁵ Tamże, nr 0123.

i zatwierdzać programy²³⁶, i tych, które mają się wypowiadać na temat dopuszczenia do nowicjatu lub do profesji zakonnej²³⁷. Głos doradcy ma rada w kwestii dopuszczania do postulatu²³⁸, zaś decydujący przy dopuszczaniu do nowicjatu²³⁹. Ona także decyduje o odesłaniu nowicjuszek z klasztoru do domu²⁴⁰. Dalej, do jej uprawnień należy głosowanie decydujące w sprawie dopuszczenia profeski czasowej do ponowienia ślubów zakonnych²⁴¹, doradzanie przełożonej w sprawach różnych obowiązków wspólnotowych²⁴², a także przed zwołaniem kapituły o ponownym przebadaniu decyzji podjętej wcześniej przez tę kapitułę²⁴³. Poza kapitułą wyborczą, rada może również przeważać swym głosem decydującym równą liczbę głosów na kapitule. W takim przypadku, jeśli głosy radnych również okażą się równe, decyzja należy do przełożonej²⁴⁴. Rada klasztoru czuwa także nad ekonomicznymi sprawami wspólnoty²⁴⁵.

Posiedzenia rady mają mieć miejsce raz na miesiąc, a nawet częściej, jeśli wymaga tego zaistniała konieczność²⁴⁶. Ekonomka, która nie należałaby do rady, uczestniczy w jej posiedzeniach. Ma także w nich prawo głosu, jeśli chodzi o sprawy związane z jej urzędem²⁴⁷. Osobną kwestię stanowi wezwanie na radę z prawem głosu siostry, która nie podlega prawu klauzury. Chodzi o posiedzenia, podczas których omawia się zagadnienia dotyczące sióstr niepodlegających wspomnianemu prawu. Statuty w tej materii odsyłają do statutów klasztoru, które mają o tym zadecydować²⁴⁸.

W paragrafie dwudziestym, który omawia sposób funkcjonowania rady klasztoru, zamieszczony jest jeszcze jeden numer, wyliczający obowiązki rady. Jednak te obowiązki tożsame są z uprawnieniami rady, które zostały wyliczone w numerze 0123²⁴⁹.

Po grupie przepisów dotyczących radnych, jeden numer Statutów poświęcony jest wiakrii. Stanowi on, iż „wikaria jako asystentka przeło-

²³⁶ Tamże, nr 0123, 094.

²³⁷ Tamże, nr 0123, 093.

²³⁸ Tamże, nr 0123, 066.

²³⁹ Tamże, nr 0123, 071.

²⁴⁰ Tamże, nr 0123, 082.

²⁴¹ Tamże, nr 0123, 085.

²⁴² Tamże, nr 0123, 0119–0120.

²⁴³ Tamże, nr 0123, 098.

²⁴⁴ Tamże, nr 0123, 099.

²⁴⁵ Tamże, nr 0123.

²⁴⁶ Tamże, nr 0124.

²⁴⁷ Tamże, nr 0125.

²⁴⁸ Tamże, nr 0126.

²⁴⁹ Tamże, nr 0127.

żonej, jest jej pomocą i podporą we wszystkim, co odnosi się do dobra wspólnoty²⁵⁰.

Kolejną osobą wchodząca w strukturę zarządu klasztoru jest wspomniana już wcześniej sekretarka. Pełni ona swój urząd w związku z posiedzeniami kapituły i rady oraz redaguje wszystkie oficjalne akta klasztoru²⁵¹. Dokumenty te ma sporządzać zgodnie z intencją owych zebrania. Przygotowane akta zawsze muszą być zaaprobowane przez kapitułę lub radę²⁵². Oprócz wymienionych akt sekretarka redaguje również dokumenty związane z profesją zakonną²⁵³, a także aktualizuje oficjalny wykaz stanu personalnego wspólnoty. Ponadto przechowuje kronikę klasztoru, która może być prowadzona przez nią samą lub przez inną wyznaczoną do tego zadania siostrę²⁵⁴.

W skład zarządu klasztoru wchodzi także ekonomka. Do jej głównych zadań należy prowadzenie dokładnych rachunków rozchodów i przychodów wspólnoty, staranie się o polepszenie jej sytuacji materialnej, by mogła ona dzięki temu wspomagać ubogich i dzielić się z potrzebującymi. Statuty wymagają, by siostra pełniąca funkcję ekonomki znała się na ekonomii, a w razie potrzeby mogła zasięgać rady osób kompetentnych²⁵⁵. By swobodnie wykonywać swoje zadania, ma do dyspozycji pieniądze wspólnoty. Już nie samodzielnie, ale w porozumieniu z przełożoną winna utrzymywać w czynionych wydatkach odpowiednią równowagę pomiędzy przesadną oszczędnością a zbytnią rozrzutnością²⁵⁶.

Zakończenie

Podsumowując powyższą prezentację kontemplacyjnego żeńskiego Zakonu Najświętszego Odkupiciela, warto podkreślić jeszcze raz, iż ten rodzaj życia zajmuje ważne miejsce w życiu i działalności Kościoła, który w swoich licznych wypowiedziach mocno zaznacza wartość i skuteczność apostołstwa poprzez kontemplację. Kościół nie chce z niego rezygnować nawet wtedy, gdyby brakowało pracowników do czynnego apostołstwa. W ten właśnie nurt wpisują się w Kościele katolickim także siostry redemptoryстки, ze swoją specyficzną zewnętrzną i wewnętrzną

²⁵⁰ Tamże, nr 0128.

²⁵¹ Por. tamże, nr 0129.

²⁵² Tamże, nr 0130, 0101.

²⁵³ Tamże, nr 0131, 088.

²⁵⁴ Tamże, nr 0131.

²⁵⁵ Tamże, nr 0132, 0134.

²⁵⁶ Tamże, nr 0133.

strukturą. Zgodnie z zamiarem swej założycielki Matki Celeste Crostarosy powołane są do tego, by w Kościele i w świecie być żywą pamiątką realizowanego planu zbawienia w Jezusie Chrystusie, czyli żywą pamiątką Odkupienia. Idea ta obecna jest w całym prawodawstwie tego zakonnego instytutu.

Jan Paweł II w liście skierowanym do tej zakonnej wspólnoty z okazji 300-lecia urodzin założycielki redemptorystek napisał, iż „z tego głębokiego doświadczenia misterium Odkupiciela wypływa crostarozjańska koncepcja życia zakonnego. W centrum stawia ona wspólnotę, znak i świadectwo miłości Chrystusa, tak jak pisze we wstępie do Reguł: »Aby moje stworzenia pamiętały o odwiecznej miłości, którą je ukochałem, spodobało mi się wybrać ten Instytut, aby był dla wszystkich ludzi świata żywą pamiątką tego, co mój Syn Jednorodzony zechciał uczynić dla ich zbawienia«. Mówi się tutaj o strukturze, instytucie w funkcji pamiątki, która obejmuje i konsoliduje zarówno życie jednostkowe, jak i wspólnotowe: wszystko (od struktury wspólnoty po rozkład dnia, a nawet czerwony kolor habitu) zostało pomyślane w tej perspektywie. Wobec tak wielu rozdrobnień i podziałów zagrażających dzisiaj również życiu zakonnemu, tym bardziej znaczące jest klarowne świadectwo jednolitości życia, przy podkreśleniu, że jest ono łaską”²⁵⁷.

²⁵⁷ Jan Paweł II, *List do Sióstr Redemptorystek*, 31 października 1996, w: M.C. Crostarosa, *Autobiografia*, Bielsko-Biała 1997, nr 3.

Riassunto

Tra i vari istituti di vita consacrata che esistono nella Chiesa, un posto significativo e particolare spetta agli istituti di vita contemplativa. Questo tipo di vita consacrata a Dio svolge un ruolo importante nella vita e nell'attività della Chiesa che nei suoi vari pronunciamenti fortemente sottolinea il valore e l'efficacia dell'apostolato tramite la contemplazione. La Chiesa non vuole rinunciare a questo tipo di apostolato, neanche qualora ci fossero venuti meno operatori dell'apostolato attivo. Proprio in questa corrente della Chiesa cattolica si inserisce l'Ordine del Santissimo Redentore, un ordine femminile con la sua specifica struttura interna ed esterna. Seguendo l'idea della loro fondatrice, Madre Celeste Crostarosa, le suore appartenenti a questo istituto religioso, chiamato comunemente le «redentoriste», sono invitate ad essere nella Chiesa e nel mondo la viva memoria del disegno salvifico realizzato in Gesù Cristo, cioè la viva memoria della Redenzione.

Marek Saj, redemptorysta, ur. 1965 w Krakowie, święcenia kapłańskie przyjął w 1993 roku w Tuchowie. 1994–1997 odbył studia z zakresu prawa kanonicznego w ATK w Warszawie, zakończone doktoratem w 2001 roku na UKSW w Warszawie. Wykładowca prawa kanonicznego i prawa wyznaniowego w WSD Redemptorystów w Tuchowie, adiunkt w Katedrze Prawa Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego na Wydziale Prawa Kanonicznego UKSW. Członek składu redakcyjnego „Studiów Redemptorystowskich” i serii „Studia do dziejów redemptorystów polskich”. Członek Stowarzyszenia Kanonistów Polskich oraz Polskiego Towarzystwa Teologicznego.